

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"ПРАКТИКУМ З ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ
У БІЗНЕС-ДІЯЛЬНОСТІ"
для студентів усіх спеціальностей
денної форми навчання

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2016

Затверджено на засіданні кафедри іноземних мов та перекладу.
Протокол № 1 від 28.09.2015 р.

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладачі: Т. В. Колбіна
Л. В. Савицька
Ж. В. Давидова

Робоча програма навчальної дисципліни "Практикум з перекладу текстів у бізнес-діяльності" для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання : [Електронне видання] / уклад. Т. В. Колбіна, Л. В. Савицька, Ж. В. Давидова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 65 с. (Укр. мов., англ. мов., нім. мов., фр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Розроблено технологічні карти до практичних занять, матеріал для самостійної роботи, а також критерії щодо оцінювання знань студентів, професійні компетентності, якими повинен володіти студент після вивчення дисципліни.

Рекомендовано для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання.

Вступ

Процеси глобалізації та інтеграції у світі, економічний і соціальний розвиток України, входження держави в європейський освітній простір значно збільшили потребу у фахівцях, які в професійній діяльності здатні до спілкування з представниками інших мов і культур (у безпосередньому контакті або опосередковано через сучасні технічні засоби або різноманітні носії інформації). Володіння однією або двома іноземними мовами стало невід'ємною складовою підготовки сучасного фахівців усіх економічних спеціальностей.

Нові інформаційні технології, що надали можливість пошуку необхідної інформації у світовій мережі Інтернет, потребують від фахівців не тільки вдосконалених мовленнєвих навичок (розмовних, читання, аудіювання, письма), а і здатності швидко та якісно переробляти великі обсяги інформації, адекватно перекладати необхідний мовний матеріал рідною мовою і навпаки.

Фахівцям з усіх економічних спеціальностей володіння іноземними мовами надають значні переваги, оскільки дозволяють зробити економічний аналіз ринків збуту, провести маркетингове дослідження, прийняти оптимальне рішення в комерційній сфері з урахуванням різних аспектів співробітництва із закордонними партнерами тощо.

Метою викладання дисципліни "Практикум з перекладу текстів у бізнес-діяльності" є формування перекладацької компетентності у бізнес-сфері на різних носіях (паперові, електронні, аудіо- та відеотексти), а також текстів сфери професійної комунікації і ділової документації.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

ознайомлення з теоретичними аспектами перекладацької діяльності;
поглиблення знань щодо фахової термінології, типових граматичних структур текстів професійної спрямованості;

удосконалення навичок перекладу текстів у галузі економіки, міжнародного бізнесу з метою ознайомлення зі світовим досвідом і досягненнями для подальшого використання у своїй практичній діяльності;

набуття навичок швидкого вилучення необхідної інформації з іншомовних джерел на основі застосування моделі перекладу тексту й вироблення стратегій перекладу.

Об'єктом вивчення є міжкультурні особливості професійної комунікації з іноземними партнерами на основі текстів професійного спрямування, ситуацій міжкультурного спілкування в умовах ведення бізнесу. Зважаючи на спеціалізацію студентів у сфері міжнародних економічних відносин та спрямованість дисципліни на напрацювання конкретних навичок для подальшої практичної роботи, визначено для перекладацького аналізу такі функціонально-стильові типи текстів.

Офіційно-ділові тексти, до яких належать державні, політичні, дипломатичні, комерційні, юридичні та документи, основною функцією яких є інформаційна та які існують, насамперед, у письмовій формі. Вони охоплюють різноманітні повідомлення, які надходять через засоби масової інформації та в процесі здійснення підприємницької діяльності, зокрема на міжнародному рівні.

Наукові тексти, серед яких слід виокремити тексти спеціальні, розраховані на професіоналів, і науково-популярні, розраховані на масового читача. Всім їм притаманна інформаційна функція та орієнтація на логічно послідовне, об'єктивне і доказове викладення змісту.

Розмовно-ділові тексти до відеокурсу та роздавального матеріалу з переговорної практики покликані вдосконалювати комунікативну компетентність студентів, розширювати їхній словниковий запас та тренувати різноманітні види усного перекладу.

Предметом вивчення вибіркової навчальної дисципліни "Практикум з перекладу текстів у бізнес-діяльності" є іноземна мова професійного спрямування на основі соціально-політичних та економічних текстів, ділової документації і листування, контрактів та угод, торговельної та фінансової документації, ведення ділових переговорів іноземними мовами, а також навчальних аудіо- та відеоматеріалів.

Процес формування теоретичних знань, вмінь та практичних навичок студентів із дисципліни здійснюється за допомогою практичних занять, різноманітних тренінгів, обговорення та дискусій щодо найбільш складних питань і положень на заняттях.

Навчальна дисципліна є варіативною навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр" усіх економічних спеціальностей денної форми навчання.

Зміст робочої програми "Практикум з перекладу текстів у бізнес-діяльності" відповідає національним кваліфікаційним рівням досягнень; ґрунтується на міжнародних рівнях володіння мовою; професійних та навчальних уміннях; охоплює професійний та академічний зміст (сфери предметних знань), ситуативний зміст (контекст, у якому подані матеріали та види діяльності), прагматичний зміст (необхідні практичні та корисні вміння).

Змістові модулі "Міжкультурні особливості перекладацької діяльності" та "Практика перекладу", що є складовими дисципліни "Практикум з перекладу текстів у бізнес-діяльності" для магістрів 1 курсу, спрямовані на подальшу професійну діяльність і визначаються, в першу чергу, комунікативними та пізнавальними потребами майбутніх фахівців.

Тематика запропонованих для опрацювання навчальних матеріалів узгоджена з практичними заняттями за економічними спеціальностями. Систематичне розширення лексичного обсягу і поглиблене вивчення складних граматичних явищ підпорядковане головній меті – навчити мові для спеціальних цілей, наукової та професійної комунікації.

Зміст згаданих матеріалів суттєво розширює і поглиблює професійну компетентність майбутніх фахівців, надає їм змогу порівнювати рівень життя й економічного розвитку своєї країни з іншомовною, вивчати досвід у досягненні успіхів в економічній сфері, знайомитися з новими тенденціями і моделями економічного розвитку, сучасними економічними теоріями та явищами тощо.

Для позааудиторного читання відбирається література, яка враховує теми дипломних робіт студентів.

У I семестрі вивчаються різні типи текстів та їх жанрові відмінності; набуваються і закріплюються навички перекладу наукового стилю, розглядається проблема аналізу правильності, свободи й еквівалентності перекладу; практично опрацьовується питання "дійсні й помилкові друзі" перекладача.

У II семестрі основна увага приділяється вивченню іноземної мови спеціальності та активізації економічної термінології, особливостям перекладу науково-економічних матеріалів, комерційних документів, рекламних текстів, інструкцій; відпрацюванню техніки послідовного та синхронного перекладу ділових переговорів й веденню ділового листу-

вання за світовими стандартами з урахуванням можливих міжкультурних відмінностей. Особливо ретельно відпрацьовуються навички і вміння використання різноманітних довідкових матеріалів, паралельних текстів, словників (універсальних, тлумачних, спеціальних, фразеологічних та ін.).

Важливими формами роботи з іншомовними текстами є реферування та анотування. Студенти отримують теоретичні відомості про призначення, структуру і лінгвістичні особливості анотації й реферату, про види анотацій (описова, реферативна, рекомендаційна) і рефератів (реферат-конспект, оглядовий реферат).

Пререквізити: Володіння англійською, французькою, німецькою мовою не нижче рівня B 1 (згідно із Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти).

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

1.1. Професійні компетентності

Професійно-комунікативна іншомовна компетентність містить професійне володіння іноземною мовою, тобто коректне з точки зору норми та стилю ситуативно і контекстно адекватне користування мовленням як засобом усної та писемної комунікації в усіх сферах професійного спілкування. Для дійсно ефективної участі в акті комунікації студенти повинні оволодіти **лінгвістичною** (граматичною, лексичною, орфографічною), **соціолінгвістичною** та **прагматичною** компетентностями.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

мовний матеріал мови, що вивчається (лексика, граматики, структурні й мовні моделі) у професійному контексті на рівні, визначеному Радою Європи як B1, у тому числі:

граматичні структури, що є необхідними для гнучкого вираження відповідних функцій та понять, а також для розуміння і продукування широкого кола текстів в академічній та професійній сферах;

правила синтаксису іноземної мови, що вивчається, щоб дати можливість розпізнавати і продукувати широке коло текстів в академічній та професійній сферах;

мовні форми, властиві для офіційних та розмовних реєстрів академічного і професійного мовлення;

широкий діапазон словникового запасу, що є необхідним в академічній та професійній сферах, а саме – міжнародну лексику, термінологічну лексику; правила ділового етикету та міжкультурної комунікації;

реєстри (стили) спілкування, у тому числі типові для професійного спілкування;

мовні особливості ділового спілкування, а також спілкування у мережі Інтернет;

вміти:

використовувати іноземну мову у професійній діяльності та у побутовому спілкуванні:

читати і розуміти з повним охопленням змісту літературні, суспільно-політичні і загальноекономічні тексти, а також тексти професійно-орієнтованого характеру певного рівня складності;

вміти перекладати з іноземної мови на рідну та з рідної мови на іноземну суспільно-політичний текст, загальноекономічного характеру та з фахової тематики;

здійснювати пошук інформації іноземною мовою за завданням, збирання, аналіз даних, необхідних для вирішення умовно-професійних завдань;

презентувати іншомовну інформацію професійного характеру у вигляді переказу або доповіді;

сприймати на слух зміст навчальних аудіоматеріалів професійного спрямування;

брати активну участь у дискусіях з професійно значущих проблем, обґрунтовувати власну точку зору;

розуміти, які ключові цінності, переконання та поведінка в академічному і професійному середовищі України відрізняються під час порівняння однієї культури з іншими;

розуміти різні корпоративні культури в конкретних професійних контекстах і те, яким чином вони співвідносяться одна з одною;

застосовувати міжкультурне розуміння у процесі безпосереднього усного і писемного спілкування в академічному та професійному середовищі;

належним чином поводити себе і реагувати у типових академічних, професійних, світських і повсякденних ситуаціях, а також знати правила взаємодії між людьми у різних ситуаціях.

Граматична компетентність формується протягом всіх попередніх років навчання в рамках дисципліни "Іноземна мова". Граматичний матеріал тісно пов'язаний з лексичним. Основна увага приділяється стилістичному і прагматичному використанню граматичних структур у реальній мовній комунікації, а також різним варіантам французької, німецької, іспанської та англійської мов.

Після опанування граматики дисципліни студент має **вміти**:

демонструвати знання видо-часових форм і категорій стану дієслів; основних категорій іменника, прикметника, прислівника: типів речень; функцій артиклів і ефективно застосовувати ці знання в спілкуванні;

розуміти розбіжності в правописі і значенні слів іноземної та української мов;

складати розповідні, питальні, спонукальні речення залежно від мети спілкування і характеру акту мовлення;

використовувати основні часові аспекти форми дієслів для позначення дій, що належать до сфери теперішнього, минулого і майбутнього часу (відповідно до мети комунікації і ситуації мовлення);

коректно використовувати всі граматичні форми іменника, прикметника, прислівника;

використовувати модальні дієслова, розуміти і відрізняти найменші відтінки їх значень;

правильно і доречно використовувати вербальні конструкції з ними в спілкуванні на різних рівнях і в різних ситуаціях;

знати категорії способу і вміти виражати відношення змісту повідомлення до дійсності, використовуючи доречні способові форми;

правильно і вільно використовувати граматичні структури, передбачені програмою в усному і писемному мовленні;

демонструвати знання синтаксичної організації іноземної мови в спілкуванні;

розуміти, що іноземна мова складається з інтегрованих систем.

Головною метою **лексичної компетентності** є засвоєння програмного лексичного матеріалу та розширення словникового запасу, особливо на базі суспільно-політичних, загальноекономічних та фахових матеріалів, сформованість у студентів лексичних навичок, а саме навичок інтуїтивно-правильного утворення, вживання і розуміння іншомовної лексики на основі мовленнєвих лексичних зв'язків між словами іноземної мови, вдосконалення навичок вільного усного мовлення. Розвиток навичок перекладу спеціальної літератури з іноземної мови на рідну та з рідної на іноземну.

У процесі формування **лексичної компетентності** студенти мають набути такі види навичок:

навички правильного вживання лексичних одиниць активного мінімуму в говорінні та письмі згідно із ситуаціями спілкування та цілями комунікації, що передбачає оволодіння такими операціями: виклик лексичних одиниць з довготривалої пам'яті; зовнішньо-мовленнєве відтворення лексичних одиниць у потоці мовлення; миттєве сполучення даної одиниці з іншими словами, що створюють синтагму і фразу за

правилами лексичної сполучуваності;

навички розпізнавання і розуміння лексичних одиниць активного і пасивного мінімумів під час читання та аудіювання;

навички обґрунтованої здогадки про значення лексичних одиниць, що належать до потенційного словника під час читання та аудіювання;

навички користування різними видами словників (двомовних, одномовних, фразеологічних, тематичних, країнознавчих).

Головною метою набуття **орфографічної компетентності** є сформованість у студентів стійких орфографічних навичок письма. Студенти мають володіти труднощами, які пов'язані з вивченням особливостей звуко-буквених відповідностей в іноземній мові.

Наприкінці вивчення дисципліни студенти повинні:

вміти орфографічно правильно оформлювати всі види писемного мовлення, які передбачені робочою програмою. Задля цього студенти повинні знати і застосовувати на практиці основні принципи орфографічної системи іноземної мови (фонетичний, морфологічний, традиційний, ідеографічний), які необхідні студентам для подолання труднощів в оволодінні графемно-фонемною системою іноземної мови;

вміти писати твори (есе) на вивчені теми зі спеціальності чи на базі прочитаних матеріалів;

вміти детально викладати іноземною мовою зміст економічного тексту, прочитаного рідною мовою;

вміти викладати письмово зміст прослуханого тексту політико-економічного характеру;

вміти складати та перекладати документи ділової документації, необхідні для влаштування на роботу;

володіти навичками написання та перекладу ділової кореспонденції, ведення ділового листування, знати структуру ділових листів, контрактів;

вміти складати анотації та реферувати публіцистичної і наукової літератури.

Засвоєні знання і набуті навички нададуть змогу перекладати ділову документацію з іноземної мови на рідну і навпаки, вести ділові переговори та листування мовою ділового партнера; складати анотації і реферати під час пошукового та ознайомлювального читання наукових статей, доповідей, повідомлень, матеріалів досліджень та інше, як рідною, так і іноземними мовами. Це сприятиме також розвитку навичок письма, якщо зміст прослуханого або прочитаного тексту передається письмово у формі реферату або анотації, під час написання повідомлень і доповідей, оформленні різноманітної документації (листів, заявок на участь у конференції, складанні короткої автобіографії та ін.).

Лінгвістичні компетентності (лексична, граматична, семантична компетентності, а також фонологічна, орфографічна та орфоепічна компетентності формуються лише настільки, наскільки це є необхідним

для усної та письмової комунікації в рамках академічного та професійного середовища).

Соціолінгвістична компетентність пов'язана зі знаннями та вміннями, необхідними для здійснення соціального аспекту використання мови. Питання, що тут розглядаються, пов'язані, в першу чергу, з використанням мови і не пов'язані з чимось іншим; отже, вони пов'язані з лінгвістичними маркерами соціальних стосунків правилами ввічливості, вираженнями народної мудрості, відмінностями у реєстрах мовлення, діалектами та акцентами.

Отже, наприкінці вивчення дисципліни студент має **вміти**:

розуміти і брати участь в групових дискусіях/бесідах, навіть коли мова швидка й розмовна;

підтримувати стосунки з носіями мови без того, щоб ненавмисне їх розсмішити, роздратувати або змусити поводитись інакше, ніж вони поводитись би з носієм мови;

висловлюватись відповідно до ситуації та уникати грубих помилок під час формулювання;

вміти вести бесіду на суспільно-політичні, загальноекономічні та фахові теми;

вміти робити повідомлення, доповіді на суспільно-політичні та загальноекономічні теми та фахову тематику;

вміти викладати зміст прослуханого тексту політико-економічного та фахового характеру;

набути навичок послідовного перекладу двосторонньої бесіди, монологічного виступу з опорою на робочий запис та без неї:

- 1) двосторонній переклад бесіди;
- 2) послідовний переклад;
- 3) синхронний переклад.

Прагматична компетентність пов'язана зі знаннями студента про принципи, за якими висловлювання/повідомлення організуються, структуруються та укладаються; використовуються для здійснення комунікативних функцій; узгоджуються згідно з інтерактивними та трансактивними схемами.

У результаті оволодіння прагматичною компетентністю студент зможе:

привести зміст і форму власного висловлювання відповідно до ситуації та реципієнта, а також урахувати рівень формальності залежно від обставин;

приспосовуватись до змін напряму, стилю та поставлених акцентів, які звичайно відбуваються в розмові;

належним чином вступати в дискусію/бесіду, використовуючи для цього відповідні мовленнєві засоби, починати, підтримувати та закінчувати висловлювання, ефективно дотримуючись правил ведення бесіди; ефективно використовувати різноманітні засоби/слова зв'язку, щоб чітко позначити вид зв'язків між думками.

Підхід до викладання й вивчення іноземних мов передбачає інтегрований розвиток мовленнєвих умінь, для того, щоб підвищити результативність роботи студентів шляхом участі у різноманітних видах діяльності, що включають комунікативні завдання.

Такий підхід є еkleктичним, а не догматичним. Проте спільним елементом завжди є комунікативна методика. Однак викладачі залучають будь-які методи і технології, які вони вважають доцільними й ефективними для досягнення цілей викладання/вивчення.

Кожна із сфер викладання/вивчення може наповнюватися своєю конкретикою, що означає появу великої кількості практичних форм викладання мови, які дають можливість студентам-магістрам оволодіти мовою відповідно до їхньої спеціалізації, життєвих планів і конкретних потреб.

Опис кваліфікаційного рівня магістр, що відповідає сьомому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій наведено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

**Опис кваліфікаційного рівня магістр
(за Національною рамкою кваліфікацій)**

Знання	Уміння	Комунікація	Автономність і відповідальність
1	2	3	4
Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог			
Спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи	Розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог	Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефакхівців, зокрема до осіб, які навчаються	Прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування

1	2	3	4
Критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей	Проведення дослідницької та/або інноваційної діяльності	Використання іноземних мов у професійній діяльності	Відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінювання стратегічного розвитку команди здатність до подальшого навчання, яке значною мірою є автономним та самостійним

Зазначена дисципліна передбачає ознайомлення студентів з основними методами і способами вирішення завдань перекладу, загальними положеннями сучасної лінгвістичної теорії перекладу.

2. Опис навчальної дисципліни

Структура базової навчальної дисципліни "Практикум з перекладу текстів у бізнес-діяльності" (змістові модулі: "Міжкультурні особливості перекладацької діяльності" та "Практика перекладу") подана в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Структура навчальної дисципліни "Практикум з перекладу текстів у бізнес-діяльності"

Найменування показників	Спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
1	2	3
Кількість кредитів, відповідних до ECTS – 10	Шифр та назва спеціальності: усі спеціальності	Базова
Змістових модулів – 2		Рік підготовки: 1М
		Семестр: I, II
Кількість годин: усього – 300; за змістовими модулями: модуль 1 – 150 год; модуль 2 – 150 год		Практичні: кількість годин – 80. Самостійна робота: кількість годин – 196. Індивідуально-консультативна робота: кількість годин – 24

1	2	3
Кількість тижнів викладення навчальної дисципліни: 20	Освітній ступінь: магістр	Вид контролю: залік
Кількість годин за тиждень: модуль 1 – 4 год, модуль 2 – 4 год. Самостійна робота студентів: 10 год		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної й індивідуальної роботи становить:
для денної форми навчання – 37 %.

Змістовий модуль 1

Міжкультурні особливості перекладацької діяльності

Тема 1. Завдання та методи перекладу. Сутність поняття "переклад". Основні види перекладу

Зміст поняття "переклад". Теорія перекладу як наука, його закони та методи. Моделі перекладу: ситуаційна, семантично-трансформаційна.

Переклад як засіб міжмовної і міжкультурної комунікації. Повний та інформативний переклад (реферативний і анотаційний); усний і письмовий; послідовний і синхронний; переваги і вади комп'ютерного перекладу.

Тема 2. Процес перекладу (визначення поняття, моделі, способи перекладу, інструментарій)

Перекладацький аналіз змісту і структури іншомовного тексту з метою глибшого його розуміння. Пошук точних еквівалентів у мові, перекладу для передачі значень і понять мови оригіналу.

Редагування тексту перекладу – приведення тексту перекладу відповідно до норм мови перекладу.

Використання різноманітних словників і довідкової літератури, а саме: двомовні й одномовні словники, тлумачні, загальні, спеціальні, фразеологічні, словники скорочень, крилатих латинських висловів, словники на електронних носіях; довідники за фахом, розмовники.

Тема 3. Мова спеціальності та основні питання термінології

Види спеціальної літератури: монографії, статті, підручники, довідники, тлумачні словники.

Термінологічні особливості: терміни як науково-оброблені поняття; стандартність термінів; обов'язковість перекладу тільки одним терміном. Терміни, що не мають аналогів у мові перекладу.

Роль контексту. Розходження в орфографії, що використовується в Британії і США. Фразеологічні особливості. Скорочення.

Тема 4. Лексичні питання перекладу

Лексична полісемія і проблема визначення контекстуального значення слів. Інтернаціональні слова та "несправжні друзі" перекладача. Неологізми. Передача власних та загальних імен (проблема їх транскрипції, транслітерації, перекладу). Інтернаціоналізми в мовах за фахом та їх переклад рідною мовою. Скорочення та аббревіатури. Переклад ідіом та метафор.

Тема 5. Лексичні та граматичні питання перекладу

Лексичні трансформації під час перекладу. Зміна структури речення у процесі перекладу. Передача артикля. Переклад дієслів у пасивному стані. Переклад інфінітива та інфінітивних зворотів. Переклад дієприкметника та дієприкметникових зворотів. Переклад дієприслівників і дієприслівникових зворотів. Переклад форм умовного способу. Переклад емпатичних конструкцій. Переклад модальних дієслів.

Змістовий модуль 2 Практика перекладу

Тема 1. Переклад та реферування наукових текстів з економіки

Відмінність стилю монографій, статей, підручників для різного рівня студентів.

Грамматичні особливості: наявність складнопідрядних і складно-сурядних речень; чисельних атрибутивних груп у препозиції до іменника; загальне використання пасивного стану та зворотів із неособовими формами дієслова; відсутність артиклів тощо. Використання запозичених слів або пояснення значень цих слів.

Переклад наукових текстів з економіки, їх реферування, написання анотацій, резюме та наукових доповідей.

Тема 2. Переклад банківської та біржової документації

Типи банківської та біржової документації: звіти, виписки з поточних рахунків. Стандартизація документів.

Ділова гра "Зустріч представника банку з клієнтом щодо отримання кредиту".

Складання ділових листів: "Запит на видання кредиту, відповідь на запит про надання кредиту". Переклад та реферування газетної статті з економіки.

Тема 3. Переклад документації фінансової звітності

Типи фінансової документації: звіти, рахунки, сертифікати. Стандартизація документів. Порівняння структур фінансових звітів та балансів у країнах, мови яких вивчають. Звіти незалежних аудиторів.

Ділова гра "Обговорення ціни контракту. Умови розрахунків".

Складання ділового листа: "Нагадування про затримку розрахунків та відповідь на нього".

Тема 4. Переклад комерційної документації, контрактів та угод, ділових листів

Специфіка структури контрактів та угод. Документація під час виконання умов контракту та її переклад (загальні умови поставок, рекламації, умови розрахунків, коносаменти тощо).

Тренінг двостороннього письмового перекладу документації.

Ділова гра, перегляд та опрацювання відеоряду: "Ведення переговорів та укладання договору".

Складання листів: "Рекламація на поставку/якість продукту та відповідь на неї".

Типи ділових листів (запрошення, листи-запити, оферта, замовлення, підтвердження та ін.).

Лексичні і граматичні особливості ділового листа. Скорочення, аббревіатури, стандарти оформлення та загальноприйняті стилістичні форми в міжнародній практиці ділового листування.

Тема 5. Перекладацька діяльність на переговорах

Специфіка перекладу в переговорах (послідовний, синхронний переклад). Психологічна та технічна підготовка до проведення переговорів і до усного перекладу. Тактика та методи ведення переговорів. Структура переговорів.

Перекладацький тренінг. Особливості міжкультурної комунікації під час проведення переговорів, загальноприйняті культурно-етичні норми.

Змістові модулі передбачають досягнення поставлених цілей засобами іноземної мови:

ознайомлення, розвиток та закріплення знань та вмінь стосовно аналізу економічної діяльності, попиту та пропозиції на ринку, інфляції та її впливу на економічну діяльність тощо;

доповнення, розширення та поглиблення професійної обізнаності студентів, які спрямовані на подальшу професійну діяльність;

об'єднання підприємств, основи ведення бізнесу охоплюють питання створення, структури і типів підприємств, забезпечення ресурсами, матеріальними і людськими; системи менеджменту і крос-культурного менеджменту; зовнішньоекономічної діяльності; міжнародного маркетингу і реклами тощо.

Навчання діловому спілкуванню передбачає роботу з різноманітними автентичними документами: угодами та контрактами, рахунками і товарними накладними; діловими листами; CV і супроводжувальними листами, e-mail; а також телефонні розмови, переговори, презентації, співбесіди.

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Організаційне формування навчального процесу з дисципліни "Практикум з перекладу текстів у бізнес-діяльності", зокрема змістових модулів "Міжкультурні особливості перекладацької діяльності" та "Практика перекладу", має починатися з ознайомлення кожного студента із програмою дисципліни, технологічною картою та формами організації навчального процесу – зі структурою, змістом та обсягом навчальних модулів, а також з формами контролю та методикою оцінювання рівня засвоєння студентами програмного матеріалу.

Згідно з програмою, організаційними формами навчального процесу з дисципліни "Практикум з перекладу текстів у бізнес-діяльності (англійська, французька, німецька мова)" є: практичні заняття; індивідуально-консультативна та самостійна робота студентів; контрольні заходи.

Засвоєння студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного опанування матеріалу, структурованого у формі навчальних

модулів. **Змістовий модуль** – це відокремлена і відносно самостійна складова дисципліни як сукупність взаємозв'язаних за змістом та логікою формування елементів навчального матеріалу, засвоєння якого формує певний рівень системи знань із даної дисципліни. Тематичний план дисципліни складається з двох змістових модулів (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин за навчальним планом			
	Загальна кількість	Практичні заняття	Самостійна робота	Інд.-консул. робота
Змістовий модуль 1. Міжкультурні особливості перекладацької діяльності				
Тема 1. Завдання та методи перекладу. Сутність поняття "переклад". Основні види перекладу	12	2	8	2
Тема 2. Процес перекладу (визначення поняття, моделі, способи перекладу, інструментарій)	18	4	12	2
Тема 3. Мова спеціальності та основні питання термінології	14	2	10	2
Тема 4. Лексичні питання перекладу	53	16	34	3
Тема 5. Лексичні та граматичні питання перекладу	53	16	34	3
Разом	150	40	98	12
Змістовий модуль 2. Практика перекладу				
Тема 1. Переклад та реферування наукових текстів з економіки	18	4	12	2
Тема 2. Переклад банківської та біржової документації	18	4	12	2
Тема 3. Переклад документації фінансової звітності	18	4	12	2
Тема 4. Переклад комерційної документації, контрактів та угод, ділових листів	19	4	12	3
Тема 5. Перекладацька діяльність на переговорах	77	24	50	3
Разом	150	40	98	12
Разом за дисципліною	300	80	196	24

4. Плани практичних занять

Практичне заняття – це організаційна форма навчального заняття, на якому викладач організує глибоке вивчення студентами граматичних і лексичних тем з навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань. Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – наборі завдань різної складності для виконання їх студентами на занятті.

Тематичний план практичних занять наведено у табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Міжкультурні особливості перекладацької діяльності	Тема 1. Завдання та методи перекладу. Сутність поняття "переклад". Основні види перекладу Зміст поняття "переклад". Теорія перекладу як наука, його закони та методи. Моделі перекладу: ситуаційна, семантично-трансформаційна. Переклад як засіб міжмовної і міжкультурної комунікації. Повний та інформативний переклад (реферативний і анотаційний); усний і письмовий; послідовний і синхронний; переваги і вади комп'ютерного перекладу	2	Основна: [1; 3; 4; 6; 8 – 16]. Додаткова: [30; 31; 33 – 41]
	Тема 2. Процес перекладу (визначення поняття, моделі, способи перекладу, інструментарій) Перекладацький аналіз змісту і структури іншомовного тексту з метою глибшого його розуміння. Пошук точних еквівалентів у мові, перекладу для передачі значень і понять мови оригіналу. Редагування тексту перекладу – приведення тексту перекладу відповідно до норм мови перекладу. Використання різноманітних словників і довідкової літератури, а саме: двомовні й одномовні словники, тлумачні, загальні,	4	Основна: [1; 3; 4; 6; 8 – 16]. Додаткова: [30; 31; 33 – 41]

1	2	3	4
	спеціальні, фразеологічні, словники скорочень, крилатих латинських сполучень, словники на електронних носіях; довідники за фахом, розмовники		
	<p>Тема 3. Мова спеціальності та основні питання термінології</p> <p>Види спеціальної літератури: монографії, статті, підручники, довідники, тлумачні словники.</p> <p>Термінологічні особливості: терміни як науково-оброблені поняття; стандартність термінів; обов'язковість перекладу тільки одним терміном. Терміни, що не мають аналогів в мові перекладу.</p> <p>Роль контексту. Розходження в орфографії, що використовується в Британії і США. Фразеологічні особливості. Скорочення</p>	2	<p>Основна: [1; 3; 4; 6; 8 – 16].</p> <p>Додаткова: [30; 31; 33 – 41]</p>
	<p>Тема 4. Лексичні питання перекладу</p> <p>Лексична полісемія і проблема визначення контекстуального значення слів. Інтернаціональні слова та "несправжні друзі" перекладача. Неологізми. Передача власних та загальних імен (проблема їх транскрипції, транслітерації, перекладу). Інтернаціоналізми в мовах за фахом та їх передача рідною мовою. Скорочення та аббревіатури. Переклад ідіом та метафор</p>	16	<p>Основна: [1; 3; 4; 6; 8 – 16].</p> <p>Додаткова: [17 – 29]</p>
	<p>Тема 5. Лексичні та граматичні питання перекладу</p> <p>Лексичні трансформації під час перекладу. Зміна структури речення у процесі перекладу. Переклад дієслів у пасивному стані, інфінітива та інфінітивних зворотів, дієприкметника та дієприкметникових, дієприслівників і дієприслівникових зворотів. Переклад форм умовного способу, емфатичних конструкцій, модальних дієслів</p>	16	<p>Основна: [1; 3; 4; 6; 8 – 16].</p> <p>Додаткова: [17 – 29]</p>

1	2	3	4
Змістовий модуль 2. Практика перекладу	<p>Тема 1. Переклад та реферування наукових текстів з економіки</p> <p>Відмінність стилю монографій, статей, підручників для різного рівня студентів. Граматичні особливості: наявність складно-підрядних і складносурядних речень; чисельних атрибутивних груп у препозиції до іменника; широке використання пасивного стану та зворотів із неособовими формами дієслова; відсутність артиклів тощо. Використання запозичених слів або пояснення значень цих слів.</p> <p>Переклад наукових текстів з економіки, їх реферування, написання анотацій, резюме та наукових доповідей</p>	4	<p>Основна: [1; 3; 4; 6; 8 – 16]. Додаткова: [17 – 31; 33 – 41]</p>
	<p>Тема 2. Переклад банківської та біржової документації</p> <p>Типи банківської та біржової документації: звіти, виписки з поточних рахунків. Стандартизація документів. Ділова гра "Зустріч представника банку з клієнтом щодо отримання кредиту". Складання ділових листів: "Запит на видання кредиту, відповідь на запит про надання кредиту". Переклад та реферування газетної статті з економіки</p>	4	<p>Основна: [1; 3; 4; 6; 8 – 16]. Додаткова: [17 – 31; 33 – 41]</p>
	<p>Тема 3. Переклад документації фінансової звітності</p> <p>Типи фінансової документації: звіти, рахунки, сертифікати. Стандартизація документів. Порівняння структур фінансових звітів та балансів у країнах мов, що вивчаються. Звіти незалежних аудиторів. Ділова гра "Обговорення ціни контракту. Умови розрахунків". Складання ділового листа: "Нагадування про затримку розрахунків та відповідь"</p>	4	<p>Основна: [1; 3; 4; 6; 8 – 16]. Додаткова: [17 – 31; 33 – 41]</p>

1	2	3	4
	<p>Тема 4. Переклад комерційної документації, контрактів та угод, ділових листів</p> <p>Специфіка структури контрактів та угод. Документація під час виконання умов контракту та її переклад (загальні умови поставок, рекламації, умови розрахунків, коносаменти тощо).</p> <p>Тренінг двостороннього письмового перекладу документації.</p> <p>Ділова гра, перегляд та опрацьовування відеоряду: "Ведення переговорів та укладання договору". Складання листів: "Рекламація на поставку/якість продукту та відповідь на неї".</p> <p>Типи ділових листів (запрошення, листи-запити, оферта, замовлення, підтвердження та ін.).</p> <p>Лексичні і граматичні особливості ділового листа. Скорочення, аббревіатури, стандарти оформлення та загальноприйняті стилістичні форми в міжнародній практиці ділового листування</p>	4	<p>Основна: [1; 3; 4; 6; 8 – 16].</p> <p>Додаткова: [17 – 31; 33 – 41]</p>
	<p>Тема 5. Перекладацька діяльність на переговорах</p> <p>Специфіка перекладу в переговорах (послідовний, синхронний переклад). Психологічна та технічна підготовка до проведення переговорів і до усного перекладу. Тактика та методи ведення переговорів. Структура переговорів. Перекладацький тренінг. Особливості міжкультурної комунікації під час проведення переговорів, загальноприйняті культурно-етичні норми</p>	24	<p>Основна: [1; 3; 4; 6; 8 – 16].</p> <p>Додаткова: [17 – 31; 33 – 41]</p>
Разом годин за змістовими модулями		80	

Практичне заняття має гнучку структуру і може варіюватися від заняття до заняття, залежно від теми чи поставленого завдання.

Викладач має право самостійно вирішувати, в якій формі він може побудувати своє заняття, щоб досягнути максимального ефекту. До головних інструментів практичного заняття належать: проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів; постановка нового завдання/теми викладачем та її обговорення за участю студентів, побудова нового лексичного поля; виконання завдань на закріплення та активізацію нових лексичних одиниць і граматичних явищ; виконання цілого ряду вправ та завдань на розвиток мовленевої компетентності студентів, наприклад: обговорення актуальних подій сьогодення, перегляд чи прослуховування аудіо- та відеоматеріалів і наступними дидактичними вправами, перекладацький тренінг, проведення рольових ігор, презентації ділових проектів тощо. Особливе місце в розвитку ділових навичок студентів займають завдання творчого характеру, наприклад: складання та переклад рекламних матеріалів, написання листів за ситуацією, інсценування міжкультурних проблем з метою їх розв'язання тощо. За кожною з тем проводиться поточний контроль у формі різноманітних тестових і контрольних робіт, включаючи поточні, їх аналіз та оцінювання.

Види робіт на практичних заняттях

1. Усне мовлення: (монологічні та діалогічні висловлювання – повідомлення, презентація, ведення зборів, переговори, співбесіда під час працевлаштування, телефонні розмови, опис графіків та фінансових документів, лексичні вправи, домашнє читання тощо).

Основні вимоги до завдань

Кількість речень кожного співрозмовника в діалозі повинна складати 15 – 25 одиниць, для монологічних висловлювань – 15 – 25 речень.

Критерії оцінювання

Оцінюється викладачем наприкінці кожного заняття згідно з розподілом балів за 100-бальною шкалою. У ході цього враховуються знання лексичного матеріалу, темп мовлення, кількість побудованих речень, їх граматична відповідність.

2. Аналітичне та синтетичне читання текстів на фахові та публіцистичні теми. Участь в обговоренні та дискусіях. Читання ділових паперів.

Основні вимоги до завдань

Обсяг тексту – 2000 – 3000 друкованих знаків.

Відпрацьовуються вміння ставити запитання до тексту та відповідати на них, обговорювати, згортати і розгортати текст, переповідати зміст за складеним планом, складати план, виказувати своє ставлення до тексту, аналізувати лексико-граматичні явища.

Критерії оцінювання

Оцінюється викладачем після виконання завдання або наприкінці заняття згідно з розподілом балів за 100-бальною шкалою.

Ураховується знання лексичного матеріалу, тобто розуміння загального змісту за наявності нових слів до 10 %; активність в обговоренні чи дискусії, темп читання (не менше 450 – 500 друкованих знаків за хвилину); наявність (відсутність) грубих граматичних помилок.

3. Аудіювання текстів та діалогів за фахом, радіопрограм на економічні, політичні та загальні теми.

Основні вимоги до завдань

Обсяг тексту – 2 500 друкованих знаків.

Темп мовлення близький до нормального – 110 – 120 слів за хвилину для англійської та французької мов, 80 – 100 слів за хвилину для німецької мови.

Критерії оцінювання

Оцінюється викладачем після виконання завдання або наприкінці заняття згідно з розподілом балів за 100-бальною шкалою. Враховується вміння сприймати на слух та фіксувати усно чи письмово найважливішу інформацію, цифри, роки тощо; відповідати на запитання до тексту; правильно переповідати тексти/діалоги.

4. Письмо: практичні завдання з граматики і лексики

Основні вимоги до завдань

Письмові лексико-граматичні вправи як самостійне домашнє завдання (5 – 6 завдань середнього обсягу та складності) та письмові завдання під час роботи в аудиторії передбачають їх відповідність темі та меті уроку; вони покликані активізувати та закріпити лексико-граматичний матеріал уроку. Реферати, заяви, реклама, CV, доповіді, бізнес-план повинні бути правильно структуровані і містити основну активну лексику, змістовно обґрунтовані.

Критерії оцінювання

Оцінюється викладачем після виконання завдання або наприкінці заняття згідно з розподілом балів за 100-бальною шкалою. Позитивна

оцінка виставляється в разі правильного виконання вправ (1 граматична чи лексико-семантична помилка на 1 речення), але не більше 7 помилок на 10 речень. Кількість помилок у творах може бути більшою, ніж в письмових граматичних вправах, але не перевищувати 2-х на 1 речення.

5. Письмо: перекази, твори, листи, реферати, заяви, мемо, тексти CV, реклами, доповідей та бізнес-плану.

Основні вимоги до завдань

Роботи повинні складатися не менш ніж із 300 слів і відповідати вимогам вивченого лексично-граматичного матеріалу. Окрім того, твори (листи) повинні розкривати тему, бути правильно структурованими та відображати власну думку і ставлення до теми. Реферати, заяви, реклама, CV, доповіді, бізнес-план повинні бути правильно структуровані і містити основну активну лексику, змістовно обґрунтовані.

Критерії оцінювання

Робота може бути оцінена як за 100-бальною шкалою, (наприклад, переказ), так і з позначкою "зараховано" чи "не зараховано" (твір на тему). Помилки з матеріалу, що ще не вивчався, не зараховуються. Береться до уваги змістовність, кількість речень, зрозумілість висловлювання. Кількість помилок у творах може бути більшою, ніж у письмових граматичних вправах, але не перевищувати 2-х на 1 речення.

6. Самостійні завдання: домашнє читання, реферати, доповіді на студентській конференції з іноземної мови тощо.

Основні вимоги до завдань

Самостійні завдання призначені доповнювати та розширювати мовний матеріал, у цьому разі він може не відповідати темі модульного блоку, а передбачає самостійне ознайомлення та засвоювання студентами нової лексики з фахової та публіцистичної літератури. Обсяг домашнього читання – 5 – 10 сторінок залежно від стартових можливостей студентської групи. Написання доповідей чи рефератів передбачає: для 1 – 5 модулів – 7 – 10 сторінок; для тих, хто вивчав іноземну мову в школі – від 10 – 15 сторінок комп'ютерного набору.

Критерії оцінювання

Оцінюється викладачем після виконання завдання або наприкінці заняття згідно з розподілом балів за 100-бальною шкалою. Домашнє читання приймається та оцінюється викладачем як під час аудиторних занять, так і під час консультацій викладача на кафедрі. Робота вважається зарахованою, якщо студент відповів на запитання за прочитаним матеріалом, виконав післятекстові завдання або переповів текст на вимогу викладача.

Реферат чи доповідь вважаються зарахованими, якщо студент подав їх у належно оформленому вигляді та виступив з ними перед аудиторією.

7. Підсумкова комплексна контрольна робота (ПККР)

Основні вимоги до завдань

З кожної вивченої теми викладачі проводять поточний контроль, який може бути в вигляді тесту чи контрольної роботи. Тест повинен обов'язково містити:

текст (обсягом 2,500 друкованих знаків) із пропущеними реченнями, де треба заповнити прогалини реченнями або частинами речень (6; 12 на 1 текст) і відповісти на запитання до тексту;

словникові вправи;

переклад речень або тексту (6, 12 речень) з активною лексикою;

творче завдання (написати заяву, листа, відповідь на лист тощо).

Підсумкові комплексні контрольні роботи (ПККР) містять обов'язкові 3 завдання:

текст із пропущеними реченнями (обсягом 2,500 друкованих знаків), де треба заповнити прогалини реченнями, частинами речень або підзаголовками (6; 12 на 1 текст) і відповісти на запитання до тексту, або вибрати правильний варіант відповіді, або визначити правильність ствердження;

переклад речень або тексту з вивченої тематики (обсяг 12 речень) з рідної мови на іноземну;

складання тексту реклами/написання листа-заяви на відкриття рахунку в банку/акредитиву; написання основних пунктів бізнес-плану вашої компанії/тексту презентації тощо (обсяг 12 речень).

Критерії оцінювання

Оцінюється викладачем після виконання завдання або наприкінці заняття згідно з розподілом балів за 100-бальною шкалою. Під час оцінювання підсумкових контрольних робіт і тестів (ПККР) студент може набрати 12 балів; за кожне правильно підібране з 6 пропущених слів у тексті зараховується 0,5 бала; за кожну правильну відповідь у граматичній частині нараховується 1 бал (12 речень у завданні – 12 балів) Стилiстичнi помилки в перекладi з рiдної мови iноземною оцiнюються в 0,5 бала за кожну помилку, граматичнi – в 1 бал. Потiм пiдраховується загальна сума балiв i подiляється на кiлькiсть завдань; одержаний результат є кiнцевою оцiнкою.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання в результаті відвідування аудиторних (практичних) занять. Деякі аспекти винесені на самостійне навчання студентів. У процесі самостійного опрацювання матеріалу студенти навчаються працювати з додатковою автентичною літературою.

Структура типового практичного заняття за змістовим модулем "Практика перекладу"

Тема заняття: Літературний переклад економічних текстів. Лексико-граматичні особливості та труднощі перекладу. Передача змісту тексту у формі реферату.

Мета заняття:

- 1) формування вмінь та навичок практичного перекладу спеціальної літератури з іноземної мови на рідну і з рідної на іноземну;
- 2) повторення та закріплення складних синтаксичних конструкцій;
- 3) відпрацювання навичок усного перекладу та розуміння автентичного відеоматеріалу;
- 4) формування вмінь та навичок підготовленого та спонтанного мовлення.

Оснащення заняття: відеофільм, роздавальний матеріал, газетні матеріали.

План заняття

Етап 1. 30 хв. Початок заняття. Бесіда про останні події у світі, аналіз політико-економічної ситуації в Україні, обговорення актуальних матеріалів з мережі Інтернет та телепрограми "Європейські новини" (текстовий або відеоматеріал).

Етап 2. 15 хв. Текст на підстановку *Bristol Network Production Center* (1,5 тис. друкованих знаків), на вибір правильного варіанта лексичних одиниць.

Порівняльний аналіз та обговорення варіантів.

Етап 3. 45 хв. Перевірка домашнього завдання.

Аналітичне та синтетичне читання тексту *Lost in Translation*:

- 1) формування основної думки (тези) тексту;
- 2) побудова тексту, сегментація тексту за змістом;
- 3) виявлення речень чи конструкцій, особливо складних для перекладу, пояснення викладачем особливостей перекладу, порівняльний аналіз перекладу студентами;

- 4) створення лексико-семантичного поля щодо визначених тем;
- 5) пошук, аналіз та переклад семантичних явищ, ідіом, метафор, слів іншомовного походження, абревіатур тощо;
- 6) перевірка розуміння та перекладу речень, які містять граматичну тему – герундій;
- 7) усні висловлювання щодо змісту тексту.

Заключна дискусія на тему "Роль та завдання перекладача під час ділового спілкування. Етика ведення дискусії".

Етап 4. 35 хв. Перегляд відеофрагмента з навчального відеофільму *Starting Business English* з подальшим виконанням дидактичних вправ:

- 1) описання стоп-кадру на початку перегляду: описання приміщення, робочого місця, зовнішнього виду, припущення про національність, діяльність героїв фільму з широким використанням граматичного матеріалу – *Subjunctive Mood*;

- 2) прослуховування діалогу та відповіді на запитання викладача щодо загального розуміння тексту;

- 3) друге прослуховування діалогу з деталізацією перекладу та описання окремих стоп-кадрів;

- 4) під час заключного перегляду фрагмента синхронізація перекладу студентами за умов виключеного звуку.

Етап 5. 20 хв. Реферативний переклад тексту політично-економічної проблематики з рідної мови на іноземну (10 – 15 речень усного реферування).

Матеріал для реферування – мікротексти української преси з актуальних подій (2 000 – 5 000 друкованих знаків).

Етап 6. 30 хв. Ділова гра із заданої ситуації.

Ситуація. Англійська взуттєва фабрика поставила до однієї з арабських країн спортивне взуття з написом свого логотипу на підшві арабськими літерами. Однак цей напис арабською мовою має значення, яке ображає релігійні почуття населення цієї країни. Щоб уникнути міжнародного скандалу та не понести занадто високих збитків, менеджерам фірми потрібно терміново залагодити проблему.

*План гри з використанням методу **Mind Mapping** або **Brainstorming**:*

1. Зібрати та зафіксувати (на дошці) всі ідеї та пропозиції від кожного студента, які вони за відведений час розробили самостійно та записали і віддали викладачеві для подальшої роботи.

2. Відібрати найбільш вдалі пропозиції. Студенти повинні захистити ті ідеї, на яких вони наполягають, добре їх аргументувавши.

3. Провести спілкування з уявними партнерами по бізнесу в даній арабській країні, представниками мас-медіа (інтерв'ю, прес-конференція тощо) з метою вирішення даної проблеми із урахуванням зібраних ідей та пропозицій. Використати у цьому разі прийоми синхронного перекладу для одного з учасників діалогу.

4. Аналіз перекладу та підведення підсумків викладачем.

Етап 7. 5 хв. Заключна частина уроку. Підведення підсумків, оцінювання роботи студентів та визначення домашнього завдання.

Домашнє завдання.

I. Опрацювати текст "Ваш виступ, пане перекладач", виконати вправи до тексту, підготуватися до дискусії за поставленими питаннями:

1. Як, на вашу думку, повинен виглядати перекладач?

2. Яку підготовчу роботу він повинен провести?

3. Назвіть основні правила поведінки перекладача під час офіційного прийому.

4. Як бути, якщо перекладач не знає правильного еквівалента перекладу?

II. Написати ділового листа на фірму партнера за ситуацією (з підручника або роздавальний матеріал) або перекласти лист з рідної мови на іноземну.

III. Виконати тест із граматичного матеріалу.

5. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 63 % (196 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (300 годин). У ході самостійної роботи студент має

перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки.

Розрізняють два види самостійної роботи студентів під контролем викладача: самостійна робота на лекціях і в процесі практичних занять; самостійна робота поза аудиторними заняттями. Вивчення матеріалу безпосередньо в аудиторії зумовлює такі змістовні елементи самостійної роботи, як уміння слухати й записувати теоретичний матеріал, виконувати різноманітні практичні завдання на прохання викладача, наприклад:

- 1) виконувати письмовий переклад окремих текстових фрагментів;
- 2) готуватись для подальшого усного реферування того чи іншого тексту;
- 3) працювати самостійно, в парах або в групі над завданнями ділових ігор чи дискусій, мозкових атак тощо.
- 4) виконувати письмові лексичні та граматичні вправи;
- 5) прослуховувати та конспектувати аудіо- та відеоматеріали для подальшого обговорення й аналізу в аудиторії;
- 6) критично оцінювати виступи товаришів, продумано й творчо будувати свій виступ, доповідь;
- 7) залучатись до виконання творчих завдань (розроблення рекламного матеріалу, презентація продукту, пошук рекламного лозунгу, формулювання філософії підприємства тощо);
- 8) продуктивно готуватися до заліків та іспитів (написання тестів, контрольних робіт тощо).

Самостійна робота в аудиторії полягає в більш детальному вивченні навчального матеріалу, окремих теоретичних положень, напрацюванні методів і способів вирішення завдань, які вимагають присутності й участі викладача як модератора і консультанта.

До самостійної роботи поза аудиторією належать:

- 1) читання та переклад текстового матеріалу з підручників, оригінальних джерел (художня література, газети, журнали, проспекти, словники);
- 2) виконання лексико-граматичних вправ на повторення та закріплення вивченого матеріалу;
- 3) вивчення матеріалу, нових слів і термінів, записаних на практичних заняттях;

4) підготовка до практичних занять, дискусій, роботи в малих групах, тестувань;

5) написання доповідей, виконання завдань творчого характеру, наприклад, написання рекламно-проспектного матеріалу рідною та іноземною мовами, створення Web-сторінки підприємства тощо;

6) пошук інформації для подальшої дискусії, доповіді за матеріалами мережі Інтернет; листування іноземною мовою в режимі СНАТ.

Розвиток глобальних комп'ютерних мереж створило принципово нову ситуацію в роботі з інформацією. Комп'ютерні засоби, телекомунікації, мережа Інтернет також дають можливість значно активізувати когнітивну діяльність студентів, розширюють можливості індивідуалізації навчання. Мультимедійні матеріали є одним із елементів самостійної роботи студентів на рівні вивчення мови для спеціальних цілей. Матеріали, які необхідні під час вивчення іноземної мови для спеціальних цілей, застосовуються також для дистанційного навчання: вони легко розміщуються в Інтернеті у формі відео, текстів і діалогів, що забезпечує дистанційний доступ до матеріалів.

Змістовий модуль 1

Окрім поточної роботи, що була описана, протягом I семестру **студент повинен виконати такі завдання:**

1. Прочитати 30 тис. друкованих знаків публіцистичного тексту (журнал, газета) із загальноекономічних проблем іноземною мовою та зробити усний огляд цих статей.

2. Скласти реферати іноземною мовою за матеріалами 2 – 3 вітчизняних статей з актуальної проблематики в письмовій та усній формі.

Змістовий модуль 2

1. Прочитати 50 сторінок тексту за фахом і написати реферат іноземною мовою обсягом 12 – 15 стор., звітувати за темою перед аудиторією.

2. Написати іноземною мовою резюме обсягом 10 – 15 сторінок, який відтворює в скороченому вигляді структуру і зміст наукової роботи. У списку використаної під час роботи над дипломним проектом літератури має бути 5 – 6 джерел іноземною мовою.

3. Підготувати переклад відеоролику із загальноекономічних проблем іноземною мовою.

6. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: консультацій, перевірки та захисту творчих завдань, що винесені на поточний контроль.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

- 1) за засвоєнням теоретичного матеріалу:
  - а) консультації індивідуальні, групові;
- 2) за засвоєнням практичного матеріалу:
  - а) консультації індивідуальні і групові;
- 3) для комплексного оцінювання засвоєння програмного матеріалу:
  - а) індивідуальне здавання виконаних творчих робіт;
  - б) підготовка доповідей для виступу на щорічній студентській науковій конференції;
  - в) підготовка до участі в олімпіадах, міжнародних конкурсних програмах, наприклад, німецької академічної служби обміну студентами й викладачами, австрійської та французької програм співпраці з ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

У змістовому модулі 1 "Міжкультурні особливості перекладацької діяльності" передбачені індивідуальні консультації студентів з викладачами з написання рефератів з економічної/соціально-політичної/етико-культурологічної проблематики.

У змістовому модулі 2 "Практика перекладу" кожен студент повинен опрацювати самостійно й обговорити з викладачем під час індивідуальних консультацій матеріали наукової роботи, викладені іноземною мовою (150 тис. друкованих знаків за фахом) та представити 10 – 15 сторінок резюме до наукового проекту.

7. Методики активізації процесу навчання

У процесі викладання дисципліни "Практикум з перекладу текстів у бізнес-діяльності" для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування на кожному занятті різноманітних навчальних технологій, таких, як: робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, презентації, методи *Mind Mapping* та "П'ять кольорів для капелюха", ділові та рольові ігри, робота з аудіо- та відеоматеріалом, мультимедійні засоби, завдання творчого характеру.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, демонстрації підприємства, нових товарів і послуг, рекламних ідей тощо.

Рольові ігри – форма активізації студентів, за якої вони задіяні в процесі інсценізації певної ситуації в ролі безпосередніх учасників подій.

Mind Mapping – техніка візуалізації, котра допомагає структурувати і задокументувати тему дискусії чи обговорення. Центральна тема фіксується у вигляді стовбура дерева і розміщується посередині дошки. Від стовбура відходять потовщені (головні) гілки "дерева", котрі передбачаються для відображення на них головних думок та ідей. Наступні, уточнювальні та доповнювальні думки, відображаються в вигляді дрібних гілок. Цей метод зарекомендував себе під час роботи в групах, але також може бути використаним в індивідуальній роботі.

Метод п'яти кольорів для капелюха. Мета цього методу є створення внутрішньої дистанції щодо теми чи проблеми. Кожен учасник обирає один колір із шести для капелюхів. Під час цього він повідомляє інших учасників дискусії про своє ставлення до проблеми, про що і символізує його колір. Значення кольорів такі:

- 1) білий колір капелюха – нейтральне, об'єктивне ставлення в даних і фактах;
- 2) рожевий колір – емоційне ставлення до проблеми;
- 3) чорний колір – негативне сприйняття проблеми;
- 4) жовтий – позитивне мислення;
- 5) блакитний – контроль та організація процесу мислення.

Метод "п'яти капелюхів" застосовується для загострення дискусії, введення нових мовних відтінків, відтворення ситуації різнопланових думок та висловлювань, створення нестандартних ситуацій.

Метод карток. Під час цього методу учасники занять збирають ідеї, зафіксувавши їх письмово на окремих картках. Кожен з учасників записує свою ідею на картці, котру модератор (викладач або студент) закріплює або записує на дошці. У свою чергу, ці візуальні ідеї можуть стати поштовхом для наступних ідей, котрі учасники знову ж таки занотовують на картках. Потім ідеї систематизуються, обговорюються та аргументуються, кращі з них відбираються як найбільш придатні для вирішення тієї чи іншої проблеми. Цей метод застосовується в рольових іграх для пошуку організаційно-менеджерських проблем, пошуку нових маркетингових ідей тощо.

Особливе місце в навчально-дидактичному арсеналі занять з іноземної мови займають мультимедійні матеріали. Їх можна розподілити на такі види.

Навчальне відео (навчальні відеофільми, в даному випадку – це ведення переговорів, матеріали про структуру та функціонування підприємств, виконання контрактних зобов'язань, рекламні ролики тощо).

Автентичні, тобто неадаптовані відеоматеріали, в яких відображуються актуальні події сьогодення. Такі матеріали дозволяють працювати в режимі "день у день". Сюди належать новини міжнародного супутникового телебачення *Euro news*, *Business news* англійською, німецькою та французькою мовами. Такі матеріали записуються, як правило, викладачами вдома і дидактизуються для заняття, але можуть також передивлятися в аудиторії в режимі *online* за умови відповідного технічного забезпечення. Якщо навчальне відео може пропонуватися студентам також як самостійна робота, то неадаптовані відеоматеріали опрацьовуються під час аудиторних занять з ключовою роллю викладача. Неадаптоване, автентичне відео потребує високого рівня мовних знань у студентів і є найбільш ефективним з точки зору засвоєння нових лексичних одиниць та структур, з одного боку, і підвищення ступеня інформативності, мотивації і зацікавленості студентів – з іншого боку.

Завдання творчого характеру покликані виробляти у студентів навички, необхідні для практичної роботи. Так, вони повинні не тільки вміти перекласти той чи інший робочий матеріал, а вміти його скласти, сформулювати, описати. До таких завдань можна зарахувати написання

ділових листів за ситуаціями, побудову графіків, діаграм та їх описування, складання двома мовами рекламно-проспектного матеріалу; презентацій продукту чи підприємства для мережі Інтернету тощо.

8. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни "Практикум з перекладу текстів у бізнес-діяльності" передбачають практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи містять:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 76 балів);

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

активна участь у виконанні практичних завдань;

активна участь у дискусії та презентації матеріалу на практичних заняттях;

перевірка завдань за темами;

перевірка творчих завдань;

перевірка самостійної роботи студентів;

проведення поточного тестування.

модульний/семестровий контроль проводиться у формі семестрового заліку, з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль, відповідно до графіка навчального процесу; має на меті *інтегроване* оцінювання результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля; оцінюється сумою набраних балів за 2 комплексні підсумкові контрольні роботи (максимальна сума – 24 бала (12 балів кожна));

підсумковий контроль, що проводиться у формі заліку, відповідно до графіка навчального процесу.

Порядок поточного оцінювання знань з дисципліни

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання завдань проводиться за накопичувальною системою.

Об'єктами поточного контролю є:

а) систематичність, активність та результативність роботи протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;

б) виконання завдань для самостійного опрацювання (завдань за темами, творчих завдань);

в) виконання поточних контрольних робіт;

г) виконання комплексних підсумкових контрольних робіт.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. У процесі оцінювання творчих завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Критерії оцінювання роботи на практичних заняттях та виконання самостійної роботи

Оцінювання проводиться за такими критеріями:

1) розуміння, ступінь засвоєння теоретичних питань, що розглядаються;

2) ступінь засвоєння практичного матеріалу навчальної дисципліни;

3) ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

4) уміння поєднувати теорію з практикою у процесі роботи з мовним матеріалом (читання, перекладу, написання та говоріння), у ході виконання завдань, винесених для самостійного опрацювання, та завдань, визначених для розгляду в аудиторії;

5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, вміння вести дискусію, обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

У процесі оцінювання практичних завдань враховуються якість, самостійність та своєчасність здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Практичні заняття – активність на занятті (0 – 0,25 бала): відсутність або пасивна присутність на занятті – 0 балів; безініціативність, низька активність – 0,1 бала; ініціативність, висока активність – 0,25 бала.

Завдання за темами (0 – 1,5 бали):

Аудіювання:

Низький рівень (0 балів – 0,5 бала).

1. Студент розпізнає на слух прості речення, фрази та мовленнєві зразки, що звучать у нормальному темпі. В основному розуміє зміст прослуханого тексту, в якому використаний знайомий мовний матеріал.

2. Студент розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі.

3. Студент розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі невеликих за обсягом текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися.

Середній рівень (0,5 бала – 1 бал).

1. Студент розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, сприймає більшу частину необхідної інформації, подану у вигляді оціночних суджень, опису, аргументації.

2. Студент розуміє основний зміст стандартного мовлення в межах тематики ситуативного мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. В основному сприймає на слух експліцитно подану інформацію.

3. Студент розуміє основний зміст мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, а також сприймає основний зміст повідомлень і фактичну інформацію, подану в повідомленні.

Високий рівень (1 бал – 1,5 бали).

1. Студент розуміє основний зміст мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатись, а також основний зміст чітких повідомлень різного рівня складності.

2. Студент розуміє тривале мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Уміє знаходити в інформаційних текстах з незнайомим матеріалом необхідну інформацію, подану у вигляді оціночних суджень, опису, аргументації.

3. Студент розуміє тривале мовлення й основний зміст повідомлень, сприймає на слух подану фактичну інформацію в повідомленні.

Читання:

Низький рівень (0 балів – 0,5 бала).

1. Студент уміє читати вголос і про себе з розумінням основного змісту тексти, побудовані на вивченому матеріалі. Уміє частково знаходити необхідну інформацію у вигляді оціночних суджень за умови, що в текстах використовується знайомий мовний матеріал.

2. Студент уміє читати вголос і про себе з розумінням основного змісту тексти, які можуть містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Уміє частково знаходити необхідну інформацію у вигляді оціночних суджень, опису за умови, що в текстах використовується знайомий мовний матеріал.

3. Студент уміє читати з повним розумінням тексти, які можуть містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Уміє знаходити необхідну інформацію у вигляді оціночних суджень, опису, аргументації за умови, що в текстах використовується знайомий мовний матеріал.

Середній рівень (0,5 бала – 1 бал).

1. Студент уміє читати з повним розумінням тексти, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися; уміє знаходити потрібну інформацію в текстах інформативного характеру.

2. Студент вміє читати з повним розумінням тексти, які містять певну кількість незнайомих слів, знаходити й аналізувати потрібну інформацію.

3. Студент вміє читати з повним розумінням тексти, використовуючи словник, знаходити потрібну інформацію, аналізувати її та робити відповідні висновки.

Високий рівень (1 бал – 1,5 бали).

1. Студент уміє читати з розумінням основного змісту тексти, аналізує їх, розуміє прочитаний текст, установлюючи логічні зв'язки всередині речення та між реченнями.

2. Студент уміє читати тексти, аналізує їх і робить власні висновки, розуміє логічні зв'язки в рамках тексту та між його окремими частинами.

3. Студент уміє читати тексти, аналізує їх і робить висновки, порівнює отриману інформацію з власним досвідом. У повному обсязі розуміє тему прочитаного тексту різного рівня складності.

Говоріння:

Низький рівень (0 балів – 0,5 бала).

1. Студент уміє в основному логічно розпочинати та підтримувати бесіду, під час цього використовуючи обмежений словниковий запас та елементарні граматичні структури. На запит співрозмовника дає елементарну оціночну інформацію, відображаючи власну точку зору.

2. Студент уміє в основному логічно побудувати невеличке монологічне висловлювання та діалогічну взаємодію, допускаючи незначні помилки при використанні лексичних одиниць. Усі звуки в потоці мовлення вимовляються правильно.

3. Студент упевнено розпочинає, підтримує, відновлює та закінчує розмову у відповідності з мовленнєвою ситуацією. Усі звуки в потоці мовлення вимовляються правильно.

Середній рівень (0,5 бала – 1 бал).

1. Студент уміє зв'язно висловлюватись відповідно до навчальної ситуації, малюнка, робити повідомлення з теми, простими реченнями передавати зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, ставити запитання та відповідати на них.

2. Студент уміє логічно висловитись у межах вивчених тем відповідно до навчальної ситуації, а також у зв'язку зі змістом прочитаного, почутого або побаченого, висловлюючи власне ставлення до предмета мовлення; уміє підтримувати бесіду, вживаючи короткі репліки. Він в основному уміє відповідно до комунікативних завдань використовувати лексичні одиниці та граматичні структури, не допускає фонематичних помилок.

3. Студент уміє логічно висловлюватись у межах вивчених тем, передавати основний зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, уживаючи розгорнуті репліки, відповідно до комунікативних завдань використовує лексичні одиниці та граматичні структури, не допускає фонематичних помилок.

Високий рівень (1 бал – 1,5 бали).

1. Студент уміє без підготовки висловлюватись і вести бесіду в межах вивчених тем, використовує граматичні структури й лексичні одиниці відповідно до комунікативних завдань, не допускає фонематичних помилок.

2. Студент уміє логічно й у заданому обсязі побудувати монологічне висловлювання та діалогічну взаємодію, використовуючи граматичні структури й лексичні одиниці відповідно до комунікативного завдання, не допускаючи у процесі цього фонематичних помилок.

3. Студент уміє вільно висловлюватись і вести бесіду в межах вивчених тем, гнучко та ефективно користуючись мовними та мовленнєвими засобами.

Письмо:

Низький рівень (0 балів – 0,5 бала).

1. Студент уміє написати листівку за зразком, проте використовує обмежений запас лексики та граматичних структур, допускаючи помилки, які ускладнюють розуміння тексту.

2. Студент уміє написати коротке повідомлення за зразком у межах вивченої теми, використовуючи обмежений набір засобів логічного зв'язку, у процесі цього відсутні з'єднувальні кліше, недостатня різноманітність ужитих структур, моделей тощо.

3. Студент уміє написати коротке повідомлення/лист за зразком відповідно до поставленого комунікативного завдання, у процесі цього вжито недостатню кількість з'єднувальних кліше та посередня різноманітність ужитих структур, моделей тощо.

Середній рівень (0,5 бала – 1 бал).

1. Студент уміє написати коротке повідомлення за вивченою темою за зразком відповідно до заданої комунікативної ситуації, допускаючи у ході цього ряд помилок у процесі використання вивчених граматичних структур. Допущені помилки не порушують сприйняття тексту, у роботі вжито ідіоматичні звороти, з'єднувальні кліше, різноманітні структури, моделі тощо.

2. Студент уміє без використання зразка написати повідомлення за вивченою темою, зробити нотатки, допускаючи ряд помилок під час використання лексичних одиниць. Допущені помилки не порушують сприйняття тексту, у роботі вжито ідіоматичні звороти, з'єднувальні кліше, різноманітні структури, моделі тощо.

3. Студент уміє написати повідомлення, висловлюючи власне ставлення до проблеми, написати особистого листа, у ході цього правильно використовуючи вивчені граматичні структури відповідно до комунікативного завдання, використовуючи достатню кількість ідіоматичних зворотів, з'єднувальних кліше, моделей тощо.

Високий рівень (1 бал – 1,5 бали).

1. Студент уміє написати повідомлення, правильно використовуючи лексичні одиниці в рамках тем, пов'язаних з повсякденним життям. Бали нараховуються у разі наявності несуттєвих орфографічних помилок, які

не порушують акту комунікації (британський або американський варіанти орфографії, орфографічні помилки в географічних назвах тощо).

2. Студент уміє подати в письмовому вигляді інформацію відповідно до комунікативних завдань, висловлюючи власне ставлення до проблеми, у ході цього правильно використовуючи лексичні одиниці та граматичні структури.

Творчі завдання (письмові) (0 балів – 4 бали) – написання есе, розповіді за планом, описання певних явищ, творчих диктантів, творів та оповідань з використання методів критичного мислення, проектів.

Творчі завдання (усні) (0 балів – 4 бали) – презентація; доповідь; інтерв'ю; участь у диспуті, дискусії; усне висловлювання з обґрунтуванням власної думки.

Поточний тестовий контроль проводиться 2 рази за семестр. Тест містить запитання одиничного і множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни. Структура та кількість поточних тестових робіт визначається викладачем (згідно з графіком навчального процесу, не більш ніж 4 протягом семестру). Оцінювання поточних контрольних робіт залежить від їх кількості протягом семестру та складає 8 балів за поточний семестр.

Письмова комплексна підсумкова контрольна робота проводиться 2 рази за семестр та містить практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля. Контроль здійснюється 2 рази за семестр, оцінюється за 12-ти бальною шкалою та складає 24 бали за поточний семестр.

Типова структура комплексної підсумкової контрольної роботи

Письмова комплексна підсумкова контрольна робота складається з теоретичної та практичної частин (усього 4 завдання). *До теоретичної частини* належать завдання на контроль із засвоєння теоретичного матеріалу змістового модуля:

1. Лексико-граматичне завдання на підстановку іншомовних лексико-граматичних одиниць (слів або словосполучень) у речення або переклад слів та словосполучень (інтернаціоналізми, багатозначні слова, омоніми тощо) – 6 – 12 одиниць.

2. Переклад речень підвищеної лексико-граматичної складності або частини ділового документа. Обсяг – 6 – 12 речень.

До практичної частини належать:

1. Робота з текстом загальноекономічного характеру (стаття із періодичного видання обсягом 2,5 – 3,0 тис. друкованих знаків) без словника: підстановка пропущених слів, відповіді на запитання або пошук необхідної інформації, переклад текстового фрагменту (600 – 700 друкованих знаків).

2. Складання ділового листа за заданою ситуацією з урахуванням усіх вимог щодо оформлення, структури, стилістичної відповідності та етичних норм. Написання листа-відповіді на даний лист. Обсяг – 10 – 12 речень.

Час виконання – 1,5 години.

**Типова структура комплексної підсумкової роботи за
Змістовим модулем 2 "Практика перекладу"
з навчальної дисципліни
"Практикум з перекладу текстів у бізнес-діяльності"**

1. Англійська мова

Завдання 1. Прочитайте текст без використання словника та прореферуйте його зміст письмово рідною мовою (12 – 15 речень).

European drug group fillip

*The continent's mid-sized companies are growing faster than their US rivals,
says David Firn*

Europe may be declining as a market for pharmaceuticals but after a decade of dominance by US companies their European rivals are making a comeback.

Although Pfizer, Merck and Johnson & Johnson, the US giants, still dominate the pharmaceutical industry's sales league it is mid-sized European companies that are growing fastest.

Seven out of the top 10 fastest-growing companies are European, according to a report from independent analysts Wood Mackenzie. Only two – Amgen and Eli Lilly – are American.

After a decade where the drugs industry routinely delivered double-digit sales growth, only two of the world's 10 largest companies will grow more than 10 per cent a year over the next five years – the Swiss rivals Roche and Novartis.

Mid-sized companies, such as Sanofi-Synthelabo of France and Merck of Germany, which struggled to keep pace with the giants over the past decade, are experiencing resurgence in growth. "The industry tends to be cyclical and the midsized companies are now the ones with young dynamic products", says Simon Smyth, senior consultant at Wood Mackenzie.

Meanwhile, industry giants that grew rapidly in the 1990s have few products to replace big selling medicines nearing the end of patent life, says Eugene Benson, Mr. Smyth's colleague. "The mathematical reality of being Pfizer [with annual sales of \$28.3 bln] is that patent expiries leave big holes [in your sales] and Pharmaceuticals remain high risk in terms of R&D".

But European corporate growth will provide only a little comfort to politicians who have been under pressure to improve Europe's competitiveness. The US accounts for 40 per cent of the world pharmaceutical market by sales but about 60 per cent of profits.

European government price controls are the culprit and profitability will soon be further undermined with a fresh round of price cuts in Germany, the third-largest market for medicines after the US and Japan. "Pressure in their domestic market has forced European companies to look abroad for growth. These companies are foraging into the US either alone by ramping up their sales forces or through partnerships. Success really comes down to having products. And products you can sell in the US", – Mr. Smyth says.

Pharmaceuticals still provide by far the largest contribution to the European trade balance in high-technology R&D-intensive sectors and yet Europe's drugs sector, which led the world for much of the last century, is not what it was.

Germany, once known as the world's pharmacy, has seen industry leaders slip down the league tables. Many other European heavyweights, such as Rhone-Poulenc of France, the Anglo-Swedish AstraZeneca and Novartis of Switzerland, have remained in the top flight only by virtue of mergers. However, US rivals powered ahead through organic growth fuelled by blockbuster products and slick marketing operations that left their European rivals in the shade.

The shift in the industry's centre of gravity has been mirrored by a migration of cutting edge science and research. Nearly all the big European companies have increased R&D in the US, particularly in high-technology clusters such as Boston and San Diego.

Wood Mackenzie looked only at the prospects of the top 25 drugs companies but, across the industry, biotechnology companies are growing at

stellar rates compared to big pharma. Eight out of the 10 fastest-growing drugs companies last year wore biotechnology, according to Scrip's Pharmaceutical Company League Table.

(Financial Times. Monday, September 15, 2003)

Завдання 2. Прочитайте текст, заповніть пропуски словами, які подані далі під версіями а), b), c), d), вибираючи у ході цього найкращі.

Electroshock therapy was (1)_____ in Glasgow when I was a medical student. Its introduction was (2)_____ opposed by some of the senior psychiatrists, including my first teacher, Dr. Sclare. He illustrated his objections by (3)_____ a woman of twenty-six who had begun a career as a concert violinist. At the end of her first, very successful tour she had (4)_____ depression, and it was felt that it would be a pity if she didn't (5)_____ fairly soon. So she got course of electric shocks which brightened her up. But unfortunately (one of the common side-effects of these things), she forgot her violin repertoire. In those days (1949), in Glasgow, most of the senior psychiatrists (6)_____ electric shocks. (R. D. Laing: The Facts of Life).

1. a) in its experimental phase; b) being tried out; c) on the way in.

2. a) bitterly; b) resolutely; c) consistently.

3. a) telling me about; b) citing the case of; c) alluding to.

4. a) succumbed to nervous; b) crashed into a; c) manifested symptoms of.

5. a) recover; b) recuperate; c) get going again; d) show signs of improvement.

6. a) openly disapproved of; b) in principle rejected; c) wouldn't have anything to do with.

Завдання 3. Прочитайте текст і поставте дієслова в інфінітивній формі, що наведені в дужках, у правильну форму.

Strangled by the sands of time

For hundreds of years its very name (1) (be)_____ a synonym for the most remote place on earth, but today Timbuktu (2) (face)_____ a new kind of extremity. From the 13th century onwards this forbidden city (3) (carry on)_____ an impenetrable existence in the heart of Africa. But to its inhabitants and those merchants able to converge on this crossroads of the

ancient caravan routes, the town on the fringes of the desert (4) (be)_____ a haven from the unyielding harshness of the Sahara, a place of rich grazing for cattle and camels, a university town, a revered centre of worship and a market place of both commercial and cultural exchange.

During the last two decades, however, the desert (5) (reclaim)_____ Timbuktu. There has been drought here for the past 15 years; for the past four years it has been increasingly severe and this year the area (6) (have)_____ only half, as much rain as in the previous year. The sands are moving south. Every year the encroachment continues.

Завдання 4. Розставте елементи листа в правильному порядку. Дайте відповідь на лист англійською мовою.

A. You were recommended to me by a previous client of yours, S. Greenstreet & Co. Ltd.	
B. Mr. S. Spade Credit Investigations Ltd. 1 Bird Street London E1 6TM	9 April 200__
C. I would like information about Falcon Retailers Ltd. who have asked us to allow them open account facilities with quarterly settlements and credits of up to £5,000.	
D. Please would you make the necessary enquiries, and let us know your fee, so that we can send you a cheque?	
E. Would you please tell us if this firm has had any bad debts in the past; if any court action has been taken against them to recover overdue accounts; what sort of reputation they have amongst suppliers in the trade; whether they have ever traded under another name, and if they have, whether that business has been subject to bankruptcy proceedings?	
F. Dear Mr Spade	
G. P. Marlow & Co. Ltd. 31 Goodge Street, London EC49 4EE Telephone: 071 583 6119 Fax: 071 583 7125	Registered in England 221359 VAT 240 7225 03
H. Yours sincerely, P. Marlow	

Завдання 5. Перекладіть речення англійською мовою.

1. Економісти все ще стурбовані тим, що в наступні місяці високі ціни на енергоносії можуть серйозно вплинути на світове економічне зростання.
2. Проблеми компанії стали настільки очевидними, що виконавчий директор звернувся до співробітників, закликаючи їх працювати старанніше, щоб уникнути проблем у майбутньому.
3. Компанія займалась досліджуванням проблеми безробіття, у ході чого вивчалось як офіційне, так і приховане безробіття.
4. Обмінний курс визначається попитом і пропозицією, які є універсальними економічними категоріями.
5. Останнім часом європейські політичні діячі критикують темпи реформ у регіоні, заявляючи, що вони не сприяють зростанню економіки.
6. За останнє десятиріччя відсоток працюючих у невеликих компаніях залишився майже незмінним.
7. Падіння цін на нафтовому ринку торкнулося тільки експортерів нафти.
8. Перекладач не повинен припускатися міжкультурних помилок.
9. Компанії, що працюють із закордонними партнерами, повинні звертати увагу на особливості міжкультурного спілкування.
10. Те, що вони здійснили передплату за постачання товарів, було передбачено контрактом.
11. Більшість малих фірм, які мають свої ніші на ринку, є приватними компаніями, продукція або послуги котрих переважають на місцевих ринках.
12. Європейський Союз не робить таємницею свою мету перевершити США як найпотужнішу економічну державу в світі.

2. Німецька мова

Завдання 1. Прочитайте текст та заповніть пропуски словами з "кошика" слів, наведеного далі.

gehört, seine, ausländischen, verringerte, Jahren, Märkten, mit

Das Unternehmen Mannesmann

1. Mannesmann erwirtschaftet in seinen Kerngeschäftsfeldern Engineering, Automotive, Telecommunications sowie Tubes & Trading mit weltweit 121000 Mitarbeitern einen Jahresumsatz von 39 Milliarden DM.

Mehr als die Hälfte davon wird im Ausland erzielt. Über ein Drittel der Beschäftigten ist im Ausland tätig.

2. Das 1890 gegründete Unternehmen baute auf einer bahnbrechenden Erfindung auf: Die Brüder Max und Reinhard Mannesmann stellten als Erste nahtlose Stahlrohre durch Walzen aus dem vollen Block her. In den folgenden Jahrzehnten entwickelte sich Mannesmann zu einem vertikal gegliederten Montankonzern. Das Unternehmen erzeugte auf eigener Rohstoffbasis Rohstahl, Walzstahl und Stahlrohre. In den 60er-Jahren begann Mannesmann zu diversifizieren, um kurzfristige Konjunkturschwankungen intern auszugleichen und die Produktpalette mittelfristig und langfristig auf wachstumsträchtige Erzeugnisse auszurichten. Dabei trennte sich Mannesmann in der Bundesrepublik Deutschland von der Erz- und Kohleförderung und der Herstellung von Walzstahl für den Markt.

3. In den 70-er Jahren verstärkte das Unternehmen (a)_____ Aktivitäten im Maschinenbau und im Anlagengeschäft. Das starke Wachstum der neuen Geschäftsfelder (b)_____ den Anteil des Traditionsproduktes Rohr am Gesamtumsatz. Dem Rohrprogramm eröffneten hochwertige Erzeugnisse neue Absatzchancen. In den 80-er-(c)_____ erschloss sich Mannesmann ausgesuchte Felder der Elektrotechnik und Elektronik. Durch Engagements in der Fahrzeugtechnik erhielt das Unternehmen Zugang zu weiteren zukunftssträchtigen (d)_____.

4. Die 90-er-Jahre begann Mannesmann (e)_____ einem bedeutenden Schritt in den Dienstleistungssektor: Aufbau und Betrieb des ersten privaten digitalen Mobilfunknetzes D2 in der Bundesrepublik Deutschland. Schon heute (f)_____ Mannesmann Mobilfunk zu den führenden Netzbetreibern des in Europa bzw. weltweit etablierten GSM-Standards. Zusammen mit in- und (g)_____ Partnern baut Mannesmann sowohl im Mobilfunk als auch im Festnetzbereich weitere Geschäftsfelder im Wachstumsmarkt Telekommunikation auf.

5. Das Grundkapital von Mannesmann in Höhe von 1,8 Milliarden DM halten 140 000 Aktionäre, davon rund 50 000 aktive und ehemalige Mitarbeiter. 30 Prozent des Grundkapitals sind in den Händen von Privatpersonen, 70 Prozent besitzen institutionelle Anleger. Obwohl sich der Anteil der ausländischen Investoren in den letzten Jahren ständig erhöht hat, stellen deutsche Anleger mit 38 Prozent des Aktienkapitals nach wie vor die größte Aktionärsgruppe.

<http://www.mannesmann.de>

Завдання 2. До яких позицій є інформація у тексті? Занотуйте цю інформацію у вигляді опорних слів.

Geschichte

Rechtsform

Größe

Standorte

Sektor, Branche

Kerngeschäftsfelder

Liefer-und Leistungsprogramm (Dienstleistungen, Produkte)

Kennzahlen um Unternehmen (Absatz, Investitionen etc)

Aktienkurse

Unternehmensziele

Завдання 3. Перекладіть 3-й та 4-й уривки тексту рідною мовою.

Завдання 4. Доповніть фрагменти ділових листів наведеними дієсловами у відповідній граматичній формі.

begleichen, bestätigen, bestellen, bitten, erfolgen, feststellen, finden, lauten, überweisen, unterbreiten, ausführen, stornieren

1. Bitte _____ sie uns ein verbindliches Angebot über zwölf Kofferradios mit der Bestellnummer 2318.
2. Wir _____ Sie um Auskunft, bis zu welchem Datum mit Ihrer Lieferung zu rechnen ist.
3. Die Lieferung _____ per LKW ab Werk.
4. Unsere Zahlungsbedingungen _____: Fälligkeit bei Lieferung per Nachname zuzügl. MwSt.
5. Ich sehe mich leider gezwungen, die Bestellung vom 22. d.M. zu _____.
6. Leider können wir zur Zeit Ihren Auftrag nicht in der gewünschten Art und Weise _____.
7. Hiermit _____ den Erhalt Ihrer Lieferung. Besten Dank.
8. Die von uns _____ Lieferung ist leider noch nicht bei uns eingetroffen.
9. Bedauerlichweise wurden beim Auspacken der Ware folgende Mängel _____.

10. Bitte _____ Sie den unten aufgeführten Betrag auf eines unserer Konten.

11. Bei Durchsicht unserer Konten mussten wir feststellen, dass unsere Rechnung vom 20.8. noch nicht _____ wurde.

12. Eine Preisliste und ein Muster _____ anbei.

Завдання 5. Напишіть лист-відповідь до Брокер Центру на основі таких текстових блоків.

KM 500 führen wir nicht mehr

Angebot erstellen für Typ KM 510

Vorteil dieses Typs: kleineres Modell, jetzt Europa. Standardmaße (83 x 55 x 60) Stückpreis – Eu 2500; ab 100 Stück – Rabatt 2 %

Lieferfrist – ca. 6 Wochen

Lieferung möglich ab Januar n. J.

Verfassen Sie das Schreiben bitte in vollständigen Sätzen. Zahlungsform und Lieferungsart formulieren Sie selbständig.

Завдання 6. Прочитайте листа та дайте відповідь на нього.

Zentrum Blokker

Plein 12

NL-1189 BN Amsterdam

Ökoelektra AG

Postfach 1234

D-78050 Villingen

15.10.200__

Anfrage wegen Öko-Kühlschränke

Sehr geehrte Damen und Herren,

bei der Hannover-Messe letztes Jahres haben wir Ihren Katalog erhalten. Als führendes holländisches Einrichtungshaus interessieren wir uns für Ihre Öko-Kühlschränke. Würden Sie uns bitte eine Angebot für den Typ KM 500 unterbreiten?

Mite freundlichen Grüßen

Zentrum Blocker

Завдання 7. Перекладіть речення німецькою мовою.

1. Виставки та ярмарки є важливим маркетинговим інструментом і використовуються для того, щоб найкраще представити товар у своєму сегменті ринку, знайти потенційних покупців та зав'язати ділові стосунки.
2. *Joint Venture* означає "спільне підприємство" і становить особливу форму співпраці ділових партнерів із різних країн.
3. Засобами регулювання кон'юнктури є податки, кредити, державні кошти.
4. Політична ситуація в Україні поступово стабілізується і життєвий рівень населення України постійно підвищується, що свідчить про покращання інвестиційного клімату в країні.
5. Тільки за останні роки підприємствами України були укладені сотні контрактів з іноземними інвесторами.
6. Якщо ви хочете досягти успіху в переговорах, ви маєте враховувати не тільки інтереси вашого підприємства, але й інтереси партнера.

3. Французька мова

Завдання 1. Доповніть фрагменти ділових листів наведеними дієсловами у відповідній граматичній формі.

international, entreprise, concurrence, marchés, facile, risques

Traduisez par écrit la passage en italique

Pour une (1)_____qui veut se développer et survivre dans un environnement (2)_____ fortement concurrentiel, la recherche des nouveaux (3)_____étrangés est devenu un impératif. La rivalité avec les entreprises étrangères, elles-mêmes à la recherche de nouveaux débouchés, impose qu'il est préférable d'aller au-devant de la (4)_____de l'extérieur plutôt que d'être avalée par elle. Il est, en outre, prudent de répartir ses (5)_____sur plusieurs marchés. Cependant, la mise en œuvre d'une politique d'exportation n'est pas chose (6)_____. L'éloignement matériel et la différence des mentalités rendent souvent délicat le contact avec le client étranger. Aussi l'opération requiert-elle une attention soutenue de la part du chef d'entreprise ou de son service-export: il faut prospecter les débouchés éventuels (études de marché), résoudre des problèmes techniques et administratifs (contrats, mode de financement, expédition,

assurance), étudier les réglementations douanières (formalités à remplir, droits de douane) et, d'une façon générale, il faut s'adapter aux us et aux coutumes étrangères pour comprendre le comportement d'un consommateur qui dépend d'un environnement culturel qui n'est pas le vôtre. Souvent encore conçu davantage comme un moyen d'écouler des surplus momentanés de production que comme une stratégie délibérée de développement, l'exportation n'est pas un champ d'expérimentation que l'on essaie lorsque la conjoncture nationale est mauvaise pour la quitter aussitôt qu'elle s'améliore.

Завдання 2. Які твердження відповідають змісту тексту?

1. La mondialisation qui efface les différences des mentalités rend facile le contact avec le client étranger.

2. Les opérations d'exportation exigent une grande attention du service-export de l'entreprise car elles sont accompagnées de plusieurs formalités à remplir et tâches à résoudre.

3. L'exportation s'effectue afin d'écouler des surplus momentanés de production nationale.

Завдання 3. Перекладіть речення французькою мовою.

1. Країна, що володіє достатньою робочою силою і капіталом, зацікавлена в спеціалізації з випуску промислових товарів.

2. Багато економістів показали переваги, які одержують усі партнери з міжнародного обміну.

3. Поняття конкурентоспроможності означає здатність фірми, економічного сектору або економіки протистояти конкуренції, яка існує на ринку.

4. Як показує приклад Японії або нових промислових країн, порівняльні характеристики економіки постійно змінюються.

5. Транснаціональні фірми відіграють значну роль у міжнародному обміні, тому що близько 40 % світового експорту здійснюється цими фірмами.

6. Розмір країни визначає ступінь відкритості її економіки: чим менше країна, тим більше відкритою є її економіка.

7. Міжнародний обмін усе більше й більше характеризується розвитком міжнародного руху капіталів, міграцією робочої сили та переміщенням технологій.

8. Кожна країна зацікавлена в спеціалізації на виробництві продукції, для якої вона має деякі переваги порівняно з іншими країнами.

9. Країна буде мати гарну, динамічну спеціалізацію, якщо структура її експорту адаптована до секторної, а також до географічної еволюції світового попиту.

10. Структурна конкурентоспроможність поєднує такі фактори, як якість продукції, імідж марки, гарантійне обслуговування.

11. З 1950 року міжнародна торгівля розвивається у два рази швидше, ніж світове виробництво.

12. Причини зростання міжнародного обміну численні; насамперед, він є результатом лібералізації обміну та спрощення митних тарифів.

Критерії оцінювання комплексної підсумкової контрольної роботи

Для оцінювання рівня знань студентів використовуються такі критерії.

Оцінка 12 балів. Студент дає правильні відповіді на 100 % тестів.

Теоретичні завдання виконані повністю, без помилок; студент відмінно володіє лексичним матеріалом до вивчених тем, відмінно виконує теоретичну частину, демонструючи володіння лексичним матеріалом наукової проблематики (робота з текстом), перекладає визначену частину тексту в стилістичній відповідності до оригіналу. Він також без жодної граматичної помилки і згідно зі стилістичними нормами канцелярського стилю та міжнародного етикету складає іноземною мовою ділового листа (евристичне завдання 1) та виконує на високому рівні друге завдання евристичного характеру, яке максимально наближено до реального завдання майбутньої професійної діяльності. Друге та третє завдання виконані як використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.

Оцінка 11 балів. Студент дає правильні відповіді на 95 – 100 % тестів. У процесі виконання теоретичних завдань студент ефективно застосовує системні знання навчального матеріалу та алгоритми їх виконання, але у ході цього допускає незначні стилістичні або граматичні помилки (1 – 2 на завдання з 12 позицій).

Оцінка 10 балів. Студент дає правильні відповіді на 90 – 95 % тестів. У процесі виконання теоретичної частини КПКР та евристичного

завдання студент ефективно застосовує системні знання навчального матеріалу та алгоритми їх виконання, але під час цього допускає незначні стилістичні або граматичні помилки (2 – 3 на завдання з 12 позицій).

Оцінка 9 балів. Студент дає правильні відповіді на 85 – 90 % тестів. У процесі виконання теоретичної частини КПКР та евристичного завдання студент ефективно застосовує системні знання навчального матеріалу та алгоритми їх виконання, але під час цього допускає незначні стилістичні або граматичні помилки (3 – 4 на завдання з 12 позицій).

Оцінка 8 балів. Студент дає правильні відповіді на 80 – 85 % тестів. У процесі виконання теоретичної частини КПКР та евристичного завдання студент ефективно застосовує системні знання навчального матеріалу та алгоритми їх виконання, але під час цього допускає незначні стилістичні або граматичні помилки (4 – 5 на завдання з 12 позицій). Методичний підхід до вирішення завдань є правильним, але припущені неточності у письмових висловлюваннях, або не зовсім професійно виконано завдання евристичного характеру.

Оцінка 7 балів. Студент дає правильні відповіді на 75 – 80 % тестів. У процесі виконання теоретичної частини КПКР та евристичного завдання студент ефективно застосовує системні знання навчального матеріалу та алгоритми їх виконання, але під час цього допускає деякі стилістичні або граматичні помилки (5 – 6 на завдання з 12 позицій). Методичний підхід до вирішення завдань є правильним, але припущені неточності у письмових висловлюваннях, або не зовсім професійно виконано завдання евристичного характеру.

Оцінка 6 балів. Студент дає правильні відповіді на 70 – 75 % тестів. У процесі виконання теоретичних письмових завдань КПКР та евристичного завдання під час іспиту студент ефективно застосовує системні знання навчального матеріалу та алгоритми їх виконання, але під час цього допускає деякі стилістичні або граматичні помилки (6 – 7 на завдання з 12 позицій). Методичний підхід до вирішення завдань є правильним, але припущені неточності в письмових висловлюваннях, або не зовсім професійно виконано завдання евристичного характеру.

Оцінка 5 балів. Студент дає правильні відповіді на 65 – 70 % тестів. У процесі виконання теоретичних письмових завдань КПКР та евристичного завдання під час іспиту студент ефективно застосовує системні знання навчального матеріалу та алгоритми їх виконання, але

під час цього допускає стилістичні або граматичні помилки (7 на завдання з 12 позицій). Методичний підхід до вирішення завдань є правильним, але припущені неточності в письмових висловлюваннях, або не зовсім професійно виконано завдання евристичного характеру.

Оцінка 4 бали. Студент дає правильні відповіді на 60 – 65 % тестів. Теоретичні завдання розкриті неповно, з суттєвими помилками. У процесі виконання практичних завдань студент застосовує навчальний матеріал без достатнього розуміння, припускається значної кількості помилок, стикається зі значними труднощами під час перекладу.

Оцінка 3 бали. Студент дає правильні відповіді на 55 – 60 % тестів. Теоретичні завдання виконані неповністю та з великою кількістю помилок (9 – 10 на 12 позицій). Під час виконання практичних, евристичних завдань припускається досить великої кількості грубих помилок, стикається зі значними труднощами щодо перекладу.

Оцінка 2 бали. Студент дає правильні відповіді не менш як на 50 % тестів. Теоретичні завдання виконані неповністю та з великою кількістю помилок (10 – 11 на 12 позицій). У процесі виконання практичних, евристичних завдань припускається досить великої кількості грубих помилок, стикається зі значними труднощами щодо перекладу.

Оцінка 1 бал. Студент дає до 50 % правильних відповідей на тести, виконати практичні завдання не може, стикається зі значними труднощами у виконанні теоретичних та евристичних завдань. Теоретичні завдання виконані неповністю та з великою кількістю помилок (більше 11 на 12 позицій). У процесі виконання практичних, евристичних завдань припускається досить великої кількості грубих помилок, стикається зі значними труднощами щодо перекладу.

10. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Для підведення підсумків роботи студентів із змістового модуля виставляється підсумкова оцінка з поточного контролю за 100 – бальною накопичувальною системою.

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання, розподіл балів за тижнями і формами та методами навчання наведено в табл. 10.1 – 10.6.

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Форми навчання	Оцінка рівня сформованості компетентностей			
				Форми контролю	Макс. бал		
1	2	3	4	5	6		
Змістовий модуль 1. Міжкультурні особливості перекладацької діяльності					100		
<p>Компетентність з володіння іноземною мовою за темою Міжкультурні особливості перекладацької діяльності</p> <p>Розуміння – докладне розуміння розгорнутих аудіодоповідей та лекцій за означеною тематикою; розуміння сучасних авторських статей та повідомлень за темою.</p> <p>Говоріння – уміння вільно провести самопрезентацію; екскурсію на підприємстві; екскурсію містом; уміння докладно та аргументовано висловлюватися за тематикою.</p> <p>Читання – уміння писати докладні, аргументовані доповіді за тематикою; уміння писати ділові листи з пошуку ділових партнерів.</p>	1	Ауд.	4	Практичне заняття	Тема 1. Завдання та методи перекладу. Сутність поняття "переклад". Основні види перекладу. Тема 2. Процес перекладу (визначення поняття, моделі, способи перекладу, інструментарій)	Активна участь у виконанні практичних завдань	2,5
		СРС	16	Підготовка до занять	Робота з текстом. Переклад з іноземної мови на рідну	Перевірка домашніх завдань	2
	2	Ауд.	4	Практичне заняття	Тема 2. Процес перекладу (визначення поняття, моделі, способи перекладу, інструментарій). Тема 3. Мова спеціальності та основні питання термінології	Активна участь у виконанні практичних завдань. Перевірка перекладу	6,5
		СРС	16	Підготовка до занять	Робота з текстом	Перевірка домашніх завдань	2
	3	Ауд.	4	Практичне заняття	Тема 4. Лексичні питання перекладу	Активна участь у виконанні практичних завдань. Експрес-контрольна робота	5,5
		СРС	7	Підготовка до занять	Лексичні завдання на переклад	Перевірка домашніх завдань	2
	4	Ауд.	4	Практичне заняття	Тема 4. Лексичні питання перекладу	Активна участь у виконанні практичних завдань. Перевірка перекладу	6,5
		СРС	10	Підготовка до занять	Лексичні завдання на переклад	Перевірка домашніх завдань	2
	5	Ауд.	4	Практичне заняття	Тема 4. Лексичні питання перекладу	Активна участь у виконанні практичних завдань	6,5
		СРС	12	Підготовка до занять	Лексичні завдання на переклад	Перевірка домашніх завдань	2
	6	Ауд.	4	Практичне заняття	Тема 4. Лексичні питання перекладу Підготовка до ПККР Комплексна підсумкова контрольна робота	Активна участь у виконанні практичних завдань. Перевірка перекладу. Комплексна підсумкова контрольна робота	17,25
		СРС	10	Підготовка до занять	Лексичні завдання на переклад	Перевірка домашніх завдань	2
	7	Ауд.	4	Практичне заняття	Тема 5. Лексичні та граматичні питання перекладу	Активна участь у виконанні практичних завдань. Перевірка перекладу	5,5

Закінчення табл. 10.1

1	2	3		4		5	6	
		СРС	7	Підготовка до занять	Виконання лексичних завдань на переклад	Перевірка домашніх завдань	2	
	8	Ауд.	4	Практичне заняття	Тема 5. Лексичні та граматичні питання перекладу	Активна участь у виконанні практичних завдань	6,5	
		СРС	10	Підготовка до занять	Виконання лексико-граматичних завдань на переклад	Перевірка домашніх завдань	2	
	9	Ауд.	4	Практичне заняття	Тема 5. Лексичні та граматичні питання перекладу	Активна участь у виконанні практичних завдань. Перевірка перекладу. Презентація доповідей	6	
		СРС	10	Підготовка до занять	Виконання лексико-граматичних завдань на переклад	Перевірка домашніх завдань	2	
	10	Ауд.	4	Практичне заняття	Тема 5. Лексичні та граматичні питання перекладу Підготовка до ПККР Комплексна підсумкова контрольна робота	Активна участь у виконанні практичних завдань. Перевірка перекладу. Комплексна підсумкова контрольна робота	17,25	
СРС		12	Підготовка до занять	Виконання лексико-граматичних завдань на переклад	Перевірка домашніх завдань	2		
Усього годин			150	Загальна максимальна кількість балів з дисципліни			100	
							з них	
							поточний контроль:	76,00
							підсумковий контроль:	24,00

Таблиця 10.2

Розподіл балів за формами та методами навчання

Теми змістового модуля		Практичні	Завдання за темами	Творчі завдання	Самост. робота	поточні КР	КПКР	Σ
ЗМ 1	Тема 1	0,25	1		1		24	2,25
	Тема 2	0,5	2		2			4,5
	Тема 3	0,25	1		1	4		6,25
	Тема 4	1,75	8	14	8			31,75
	Тема 5	1,75	8	13,5	8			31,25
Σ		4,5	20	27,5	20	4	24	100

Таблиця 10.3

Максимальний бал на тиждень

Теми змістового модуля			ПР	ЗТ	ТЗ	СР	ПКР	КПКР	Σ
ЗМ 1	Тема 1,2	1 тиждень	0,5	2		2			4,5
	Тема 2 Тема 3	2 тиждень	0,5	2		2	4		8,5
	Тема 4	3 тиждень	0,5	2	3	2			7,5
		4 тиждень	0,5	2	4	2			8,5
		5 тиждень	0,5	2	4	2			8,5
		6 тиждень	0,25	2	3	2		12	19,25
	Тема 5	7 тиждень	0,5	2	3	2			7,5
		8 тиждень	0,5	2	4	2			8,5
		9 тиждень	0,5	2	3,5	2			8
		10 тиждень	0,25	2	3	2		12	19,25
Σ			4,5	20	27,5	20	4	24	100

Таблиця 10.4

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Форми навчання	Оцінка рівня сформованості компетентностей			
				Форми контролю	Макс. бал		
1	2	3	4	5	6		
Змістовий модуль 2. Практика перекладу					100		
Компетентність з володіння іноземною мовою за темою Практика перекладу Говоріння – уміння докладно та аргументовано висловлюватися за тематикою. Читання – уміння писати докладні, аргументовані доповіді за тематикою; уміння писати ділові листи з пошуку ділових партнерів.	1	Ауд.	4	Практичне заняття	Тема 1. Переклад та реферування наукових текстів з економіки	Активна участь у виконанні практичних завдань	4,5
		СРС	8	Підготовка до занять	Робота з текстом. Переклад з іноземної мови на рідну. Завдання на переклад та реферування	Перевірка домашніх завдань	2
	2	Ауд.	4	Практичне заняття	Тема 2. Переклад банківської та біржової документації	Активна участь у виконанні практичних завдань. Перевірка перекладу. Активна участь у виконанні практичних завдань. Експрес-контрольна робота	9,5
		СРС	10	Підготовка до занять	Написання виписки з поточного рахунку клієнта. Складання ділового листа начальнику відділу видачі	Перевірка домашніх завдань	2

Продовження табл. 10.4

1	2	3	4	5	6		
			кредитів, відповідь на запит про надання кредиту				
	3	Ауд.	4	Практичне заняття	Тема 3. Переклад документації фінансової звітності	Активна участь у виконанні практичних завдань. Перевірка перекладу	5,5
		СРС	10	Підготовка до занять	Переклад звітів, рахунків, сертифікатів. Переклад звіту незалежних аудиторів.	Перевірка домашніх завдань	2
	4	Ауд.	4	Практичне заняття	Тема 4. Переклад комерційної документації, контрактів та угод, ділових листів. Підготовка до ПККР. Комплексна підсумкова контрольна робота	Активна участь у виконанні практичних завдань. Перевірка листів. Комплексна підсумкова контрольна робота	17,5
		СРС	12	Підготовка до занять	Складання ділового листа: Нагадування про затримку розрахунків та відповідь на нього. Тренінг двостороннього письмового перекладу документації	Перевірка домашніх завдань	2
	5	Ауд	4	Практичне заняття	Тема 5. Перекладацька діяльність на переговорах	Активна участь у виконанні практичних завдань. Перевірка перекладу	4,5
		СРС	12	Підготовка до занять	Складання листів: Рекламація на поставку/якість продукту та відповідь на неї. Тренінг двостороннього письмового перекладу документації	Перевірка домашніх завдань	2
	6	Ауд	4	Практичне заняття	Тема 5. Перекладацька діяльність на переговорах	Активна участь у виконанні практичних завдань. Перевірка перекладу	4,5
		СРС	12	Підготовка до занять	Складання ділових листів (запрошення, листи-запити, оферта, замовлення, підтвердження та ін.)	Перевірка домашніх завдань	2
	7	Ауд.	4	Практичне заняття	Тема 5. Перекладацька діяльність на переговорах	Активна участь у виконанні практичних завдань. Перевірка перекладу	5,5
		СРС	12	Підготовка до занять	Перекладацький тренінг	Перевірка домашніх завдань	2
	8	Ауд.	4	Практичне заняття	Тема 5. Перекладацька діяльність на переговорах	Активна участь у виконанні практичних завдань. Перевірка перекладу	5,5
		СРС	12	Підготовка до занять	Перекладацький тренінг	Перевірка домашніх завдань	2
	9	Ауд.	4	Практичне заняття	Тема 5. Перекладацька діяльність на переговорах	Активна участь у виконанні практичних завдань. Перевірка перекладу. Презентація доповідей	5,5
		СРС	12	Підготовка до занять	Перекладацький тренінг	Перевірка домашніх завдань	2

Закінчення табл. 10.4

1	2	3	4	5	6		
	10	Ауд.	4	Практичне заняття Тема 5. Перекладацька діяльність на переговорах. Підготовка до ПКР. Комплексна підсумкова контрольна робота	Активна участь у виконанні практичних завдань. Презентація доповідей. Комплексна підсумкова контрольна робота	17,5	
		СРС	10	Підготовка до занять Перекладацький тренінг	Перевірка домашніх завдань	2	
Усього годин			150	Загальна максимальна кількість балів з дисципліни		100	
						з них	
						поточний контроль:	76,00
						підсумковий контроль:	24,00

Таблиця 10.5

Розподіл балів за формами та методами навчання

Теми змістового модуля		ГЗ	ЗТ	ГЗ	СР	ПКР	КПКР	Σ
ЗМ 2	Тема 1	0,5	2	2	2		24	6,5
	Тема 2	0,5	2	3	2	4		11,5
	Тема 3	0,5	2	3	2			7,5
	Тема 4	0,5	2	3	2			7,5
	Тема 5	3	12	16	12			43
Σ		5	20	27	20	4	24	100

Таблиця 10.6

Максимальний бал на тиждень

Теми змістового модуля		ГЗ	ЗТ	ГЗ	СР	ПКР	КПКР	Σ
ЗМ 2	Тема 1	1 тиждень	0,5	2	2	2		6,5
	Тема 2	2 тиждень	0,5	2	3	2	4	11,5
	Тема 3	3 тиждень	0,5	2	3	2		7,5
	Тема 4	4 тиждень	0,5	2	3	2	12	19,5
	Тема 5	5 тиждень	0,5	2	2	2		6,5
		6 тиждень	0,5	2	2	2		6,5
		7 тиждень	0,5	2	3	2		7,5
		8 тиждень	0,5	2	3	2		7,5
		9 тиждень	0,5	2	3	2		7,5
		10 тиждень	0,5	2	3	2	12	19,5
Σ		5	20	27	20	4	24	100

Оцінювання підсумків роботи студентів

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 10.7).

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

Таблиця 10.7

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

11. Рекомендована література

11.1. Основна

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод / Л. С. Бархударов. – М. : Высшая школа, 1975. – 362 с.
2. Коржавин А. В. Пособие по техническому переводу с французского языка / А. В. Коржавин. – М. : Высшая школа, 1977. – 320 с.
3. Лилова А. Введение в общую теорию перевода / А. Лилова. – М. : Высшая школа, 1985. – 256 с.

4. Миньяр-Белоручев Р. К. Общая теория перевода и устный перевод / Р. К. Миньяр-Белоручев. – М. : Воениздат, 1990. – 237 с.
5. Митусова О. А. Английский для аспирантов / О. А. Митусова. – Ростов н/Д : Изд. "Феникс", 2003. – 320 с.
6. Слепович В. С. Курс перевода (английский ↔ русский язык). Translation Course (English ↔ Russian) / В. С. Слепович. – 3-е изд., доп. – Мн. : Тетра – Системс, 2003. – 320 с.
7. Стрелковский Г. И. Научно-технический перевод / Г. И. Стрелковский, Л. К. Латышев. – М. : Просвещение, 1980. – 175 с.
8. Швейцер А. Д. Перевод и лингвистика / А. Д. Швейцер. – М. : Высшая школа, 1973. – 298 с.
9. Швейцер А. Д. Теория перевода. Статус, проблемы, аспекты / А. Д. Швейцер. – М. : Высшая школа, 1990. – 312 с.
10. Buscha A. Geschäftskommunikation / A. Buscha, G. Linthout. – Ismaning : Max-Huber-Verlag, 1997. – 159 S.
11. Eismann V. Wirtschaftskommunikation Deutsch / V. Eismann. – Berlin ; München ; Wien ; Zürich ; New York : Langenscheidt, 2004. – 185 S.
12. Koller W. Einführung in die Übersetzungswissenschaft / W. Koller. – Quelle & Meyer Verlag GmbH & Co., 7., aktualisierte Auflage, 2004. – 343 S.
13. Komissarov V. N. Manual of Translation from English into Russian / V. N. Komissarov, A. L. Korolova. – М. : Высшая школа, 1990. – 127 с.
14. Latyschew L. R. Übersetzungslehre in Wort und Beispiel / L. R. Latyschew. – М. : Высшая школа, 1981. – 248 S.
15. Newmark P. Approaches to Translation / P. Newmark. – Oxford : Pergamon Press, 1981. – 259 p.
16. Nord Ch. Textanalyse und Übersetzen / Ch. Nord. – Heidelberg : s. n., 1995. – 284 S.

11.2. Словники

Англійська мова

17. Англо-русский словарь / сост. В. К. Мюллер. – М. : Русский язык, 1991. – 936 с.
18. Англо-русский коммерческий словарь-справочник / сост. И. Г. Анохина. – М. : Моби, 1992. – 432 с.
19. Англо-русский экономический словарь / сост. И. Ф. Жданова, Э. Л. Вартумян. – М. : Русский язык, 1995. – 873 с.

20. Русско-английский разговорник по внешнеэкономическим связям / сост. Л. Г. Памухина, С. Н. Любимцева, Т. В. Дворникова, Л. Р. Желтая. – М. : Русский язык, 1992. – 654 с.

21. Hornby A. S. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English / A. S. Hornby. – Oxford : OUP, 1994. – 1041 p.

Німецька мова

22. Немецко-русский финансово-кредитный словарь / под ред. А. Е. Завьялов. – М. : Финансы и статистика, 1988. – 255 с.

23. Никифорова А. С. Немецко-русский словарь по бизнесу / А. С. Никифорова. – М. : Словари, 1993. – 494 с.

24. Колбина Т. В. Немецко-русский словарь экономических терминов / Т. В. Колбина, Л. В. Мельниченко. – Х. : ИД "ИНЖЭК", 2005. – 256 с.

25. Daum E. Russisch-deutsches Wörterbuch / E. Daum, W. Schenk. – Leipzigs : Verlag Enzyklopödie, 1986. – 960 S.

26. Decst G. Wörterbuch der Rechts- und Wirtschaftssprache / G. Decst, S. Karcsay. – München : C. H. Beck'sche –Verlagsbuchhandlung München, 1985. – 725 S.

27. Rathmayr R. Fachwörterbuch Marktwirtschaft / R. Rathmayr. – Stuttgart ; Dresden : Klett, 1993. – 115 S.

Французька мова

28. Русско-французский и французско-русский валютно-кредитный и финансовый словарь / сост. К. С. Гавришина, И. Н. Сысоев. – М. : Русский язык, 1991. – 599 с.

29. Французско-русский словарь по вычислительной технике / сост. И. С. Глузман, Л. И. Боровикова. – М. : Русский язык, 1987. – 516 с.

11.3. Інформаційні ресурси

Англійська мова

30. Бюро научно-технических переводов "Норма-ТМ" [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.norma-tm.ru>.

31. Компания Неотэк (Neotech Translation Agency) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.neotech.ru>.

32. Словарь мультитран [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://multitran.ru>.

Німецька мова

33. Forum Wirtschaftsdeutsch [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.wirtschaftsdeutsch.de>.

34. Goethe Institut [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.goethe.de>.

35. Wissenschaftstheorie und Translatorisches Handeln [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.uebersetzungswissenschaft.de>.

36. Zertifikat Interkultureller Trainer [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.interculture.de>.

37. Zoologische Lehrtafeln [Electronic resource]. – Access mode : <http://www2.hu-berlin.de/uebers/links.html>.

Французька мова

38. Agence de promotion du Fle [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.fle.fr>.

39. Agence Universitaire de la francophonie [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.ccip.fr/rime>.

40. Echange fiches de préparation – Google Groups [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.ensmp.fr/~scherer/graticiels>.

41. Français langue étrangère et langue seconde (ClicNet) [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.clicnet.swarth/more/edu/fle/html>.

Зміст

Вступ.....	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів	7
1.1. Професійні компетентності.....	7
2. Опис навчальної дисципліни	13
3. Зміст навчальної дисципліни за модулями	17
та темами	17
4. Плани практичних занять	19
5. Самостійна робота студентів	29
6. Індивідуально-консультативна робота	32
7. Методики активізації процесу навчання	32
8. Методи контролю	35
10. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	54
11. Рекомендована література.....	60
11.1. Основна	60
11.2. Словники.....	61
11.3. Інформаційні ресурси.....	62

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ПРАКТИКУМ З ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ
У БІЗНЕС-ДІЯЛЬНОСТІ"**

**для студентів усіх спеціальностей
денної форми навчання
(укр., англ., нім., фр. мовами)**

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладачі: **Колбіна** Тетяна Василівна
Савицька Лариса Володимирівна
Давидова Жанна Вадимівна

Відповідальний за видання *Т. В. Колбіна*

Редактори: *З. В. Зобова*
В. О. Бутенко

Коректори: *З. В. Зобова*
В. О. Бутенко

План 2016 р. Поз. № 255 ЕВ. Обсяг 65 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*